

ΔΙΠΛΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΣΕ ΕΡΓΑ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΕ

Η Εμπειρία των Κρατών Μελών

OLAF Κέντρο Γνώσης για την Καταπολέμηση της Απάτης

Μάιος 2025

Η OLAF καταπολεμά την απάτη, τη διαφθορά και κάθε άλλη παράνομη δραστηριότητα που επηρεάζει τα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ. Εκτός από τη διεξαγωγή ερευνών, η OLAF αναπτύσσει γνώσεις για την ενημέρωση ορθών πολιτικών καταπολέμησης της απάτης, τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε επίπεδο κρατών μελών.

Εμπειρογνώμονες των κρατών μελών, συντονισμένοι από την OLAF υπό την αιγίδα της ομάδας COCOLAF για την πρόληψη της απάτης, συνέβαλαν σε αυτό το έγγραφο, βασιζόμενοι στην εθνική τους εμπειρία και τεχνογνωσία..

ΑΠΟΠΟΙΗΣΗ ΕΥΘΥΝΗΣ: Το παρόν έγγραφο προορίζεται να συμβάλει στις δραστηριότητες πρόληψης και ανίχνευσης απάτης των αρμόδιων αρχών στα κράτη μέλη. Δεν αντιπροσωπεύει επίσημη θέση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Συνεπώς, το έγγραφο δεν είναι δεσμευτικό για τα κράτη μέλη και δεν δημιουργεί νέους κανόνες ή υποχρεώσεις για τις εθνικές αρχές.

Περιεχόμενα

I.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
II.	ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ, ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΠΛΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	4
A.	Νομικό πλαίσιο	4
B.	Η έννοια της διπλής χρηματοδότησης	5
1.	Πηγές χρηματοδότησης.....	5
2.	Καταστάσεις διπλής χρηματοδότησης.....	9
III.	ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ, ΤΗΝ ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΠΛΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	13
A.	Εκ των προτέρων έλεγχοι.....	13
1.	Σε Κρατικό επίπεδο	13
2.	Κατά τον σχεδιασμό του μέτρου.....	15
3.	Εκ των προτέρων επαληθεύσεις από τις διαχειριστικές αρχές	18
B.	Εκ των υστέρων έλεγχοι.....	23
1.	Έλεγχοι πρώτου επιπέδου (επιπέδου υλοποίησης)	23
2.	Έλεγχοι δεύτερου επιπέδου (επιπέδου ελέγχου)	24
3.	Ειδικοί έλεγχοι για τα κεφάλαια του ΚΚΔ	26
C.	Εργαλεία πληροφορικής για την ανίχνευση διπλής χρηματοδότησης	27
1.	Εργαλεία της ΕΕ	27
2.	Εθνικά εργαλεία	28
D.	Αναφορά και ανάκτηση	30
1.	Το νομικό πλαίσιο για την αναφορά διπλής χρηματοδότησης	30
2.	Ειδικές ρυθμίσεις σε εθνικό επίπεδο.....	31
3.	Ανάκτηση	32
IV.	ΚΟΚΚΙΝΕΣ ΣΗΜΑΙΕΣ ΚΑΙ ΠΙΘΑΝΑ ΜΕΤΡΑ ΜΕΤΡΙΑΣΜΟΥ	35
A.	Κοινές κόκκινες σημαίες και μέτρα μετριασμού.....	35
B.	Κόκκινες σημαίες και μέτρα μετριασμού για τον ΜΑΑ.....	39
V.	ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ.....	41
A.	Προκλήσεις σε εθνικό επίπεδο κατά τον σχεδιασμό του ΣΑΑ	41
B.	Προκλήσεις στη συνεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών.....	43
	Παράρτημα Ι – Νομικές διατάξεις σχετικά με τη διπλή χρηματοδότηση	45
	Παράρτημα ΙΙ – Παραδείγματα εθνικών κεντρικών πληροφοριακών συστημάτων	46
	Παράρτημα ΙΙΙ – Ανάλυση παρατυπιών που αναφέρθηκαν στο IMS σχετικά με διπλή χρηματοδότηση	48

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF), στο πλαίσιο της Συμβουλευτικής Επιτροπής για τον Συντονισμό της Πρόληψης της Απάτης (COCOLAF) – Ομάδα Πρόληψης της Απάτης, διευκολύνει την ανταλλαγή εμπειριών και ορθών πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών και με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η διαδικασία αυτή διεξάγεται κυρίως από ad hoc ομάδες εργασίας εθνικών εμπειρογνομόνων και εκπροσώπων της OLAF και άλλων οργάνων της Επιτροπής.

Τέτοιες ομάδες εργασίας επικεντρώνονται σε συγκεκριμένα θέματα που επιλέγονται σε συμφωνία με τα κράτη μέλη. Τα μέλη των ομάδων εργασίας είναι εθνικοί εμπειρογνώμονες με εμπειρία στο επιλεγμένο θέμα και ορίζονται από τα κράτη μέλη. Το έργο αυτών των ομάδων συντονίζεται από τη Μονάδα C.1 της OLAF για την καταπολέμηση της διαφθοράς, τη στρατηγική και την ανάλυση της απάτης.

Το 2024, συστάθηκε ομάδα εργασίας για την αντιμετώπιση της διπλής χρηματοδότησης σε έργα που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ. Στόχοι της ήταν (i) η ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τα εργαλεία και τις διαδικασίες που χρησιμοποιούνται για την πρόληψη, τον εντοπισμό και τη διόρθωση περιπτώσεων διπλής χρηματοδότησης· (ii) η αναγνώριση κόκκινων σημείων και η πρόταση πιθανών μέτρων μετριασμού.

Το παρόν έγγραφο είναι το αποτέλεσμα του έργου αυτής της ομάδας. Συντάχθηκε από την OLAF, με βάση τις συνεισφορές εθνικών εμπειρογνομόνων¹ και προορίζεται ως ένα πρακτικό έγγραφο που προσφέρει καθοδήγηση σχετικά με την αντιμετώπιση της διπλής χρηματοδότησης σε έργα που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ. Ενώ η διπλή χρηματοδότηση μπορεί να συμβεί σε διάφορα χρηματοδοτικά εργαλεία (συμπεριλαμβανομένων των ενωσιακών, εθνικών και περιφερειακών ταμείων), το παρόν έγγραφο εστιάζει στη διπλή χρηματοδότηση μεταξύ των ταμείων συνοχής και του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (RRF).

Πέρα από την κύρια εστίασή του, το παρόν έγγραφο θα μπορούσε επίσης να καθοδηγήσει τα κράτη μέλη στην αντιμετώπιση των πιθανών κινδύνων διπλής χρηματοδότησης που σχετίζονται με νέους μηχανισμούς χρηματοδότησης της ΕΕ, όπως το Κοινωνικό Ταμείο για το Κλίμα (SCF), οι οποίοι είναι παρόμοιοι με τον ΜΑΑ όσον αφορά την οικονομική αρχιτεκτονική και την εφαρμογή. Εξετάζοντας τα νομικά πλαίσια, τα εργαλεία ανίχνευσης και τις κόκκινες σημαίες, το παρόν έγγραφο χρησιμεύει ως ολοκληρωμένη πηγή για τις εθνικές αρχές, τους φορείς διαχείρισης και τους ελεγκτές που επιδιώκουν να ενισχύσουν την παρακολούθηση και τους ελεγκτές που επιδιώκουν την ενίσχυση της παρακολούθησης και των ελέγχων στα συγχρηματοδοτούμενα από την ΕΕ έργα.

Το παρόν έγγραφο παρέχει ένα σύνολο εργαλείων βασισμένο στην εμπειρία και τα διδάγματα που αντλήθηκαν από την αντιμετώπιση της διπλής χρηματοδότησης σε εθνικό επίπεδο. Καλύπτει τα ακόλουθα:

- εργαλεία και διαδικασίες για την πρόληψη, τον εντοπισμό και τη διόρθωση της διπλής χρηματοδότησης·
- κόκκινες σημαίες και πιθανά μέτρα μετριασμού· και
- προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα κράτη μέλη.

Το παρόν έγγραφο δεν είναι δεσμευτικό για τα κράτη μέλη και δεν δημιουργεί νέους κανόνες ή υποχρεώσεις για τις εθνικές αρχές. Επιπλέον, δεν υπάρχει μια ενιαία συνταγή για την αντιμετώπιση της διπλής χρηματοδότησης. Εναπόκειται στα κράτη μέλη να αξιολογήσουν την τρέχουσα κατάστασή τους και να λάβουν υπόψη τις οδηγίες που παρέχονται στην εργαλειοθήκη για μελλοντική ανάπτυξη σε εθνικό επίπεδο.

¹ Στο παρόν έγγραφο συνέβαλαν εθνικοί εμπειρογνώμονες από τη Βουλγαρία, την Τσεχία, την Εσθονία, την Ελλάδα, την Ισπανία, την Ιταλία, τη Λετονία, την Πολωνία, τη Ρουμανία, τη Φινλανδία και τη Σουηδία.

II. ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ, ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΠΛΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

A. Νομικό πλαίσιο

Η αποφυγή της διπλής χρηματοδότησης αποτελεί γενική αρχή που εφαρμόζεται σε όλες τις επιχορηγήσεις της ΕΕ που χορηγούνται στο πλαίσιο της άμεσης διαχείρισης². Ενώ είναι δυνατός ο συνδυασμός χρηματοδότησης από διαφορετικά μέσα της ΕΕ σε ένα μόνο έργο, το ίδιο κόστος ενδέχεται να μην αποζημιωθεί από πολλαπλές ροές χρηματοδότησης της ΕΕ. Οι ειδικοί ανά τομέα κανονισμοί -που θεσπίζουν ταμεία επιμερισμένης διαχείρισης³, τα ταμεία υπό άμεση διαχείριση⁴ και τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας⁵ – υπενθυμίζουν την υποχρέωση αποφυγής της διπλής χρηματοδότησης.

Το Παράρτημα Ι παρέχει έναν κατάλογο των σχετικών νομικών διατάξεων.

Συγκεκριμένα, ο κανονισμός ΜΑΑ απαγορεύει ρητά τη διπλή χρηματοδότηση των ίδιων δαπανών από τον ΜΑΑ και τα άλλα ταμεία της ΕΕ (Άρθρο 9). Λόγω του ότι η χρηματοδότηση του ΜΑΑ βασίζεται στις επιδόσεις, απαιτείται σαφής εκ των προτέρων οριοθέτηση μεταξύ των δραστηριοτήτων και των έργων που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του ΜΑΑ και εκείνων που χρηματοδοτούνται από άλλα ταμεία της ΕΕ. Επιπλέον, παρόλο που οι πληρωμές του ΜΑΑ πραγματοποιούνται μόλις επιτευχθούν τα ορόσημα και οι στόχοι, ο κανονισμός ΜΑΑ ορίζει ότι τα κράτη μέλη πρέπει να παρέχουν εκτιμήσεις κόστους για τις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις που περιλαμβάνονται στο σχέδιο (Άρθρο 18(4)(ια)).

Επιπλέον, σύμφωνα με τον κανονισμό ΜΑΑ, το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας πρέπει να καθορίζει ένα σύστημα για την αποτροπή της διπλής χρηματοδότησης από τον ΜΑΑ και άλλα προγράμματα της ΕΕ (άρθρο 18(4)(ιβ)). Το σύστημα αυτό θα αποτελεί μέρος της αξιολόγησης της Επιτροπής σχετικά με την αποτελεσματικότητα του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (άρθρο 19(3)(ι)). Η συμφωνία μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών θα πρέπει να υποχρεώνει τα κράτη μέλη να παρέχουν τις απαραίτητες διαβεβαιώσεις ότι τα κεφάλαια έχουν διαχειριστεί σύμφωνα με τους κανόνες για την αποφυγή της διπλής χρηματοδότησης, σύμφωνα με την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης (άρθρο 22(2)(γ)(ii)).

Για να βοηθήσει τα κράτη μέλη στην εφαρμογή του ΜΑΑ, η Επιτροπή εξέδωσε τις κατευθυντήριες γραμμές της για τα Σχέδια Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΣΑΑ) των κρατών μελών (Ιανουάριος 2021)⁶, ακολουθούμενες από την Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με στα Σχέδια Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Ιούλιος 2024)⁷.

Όσον αφορά τη διπλή χρηματοδότηση **σε εθνικό επίπεδο**, οι φορείς που εμπλέκονται στην εφαρμογή του ΜΑΑ εφαρμόζουν απευθείας τα σχετικά άρθρα του κανονισμού ΜΑΑ. Ορισμένα κράτη μέλη (π.χ. Εσθονία και Πολωνία) έχουν μεταφέρει τις διατάξεις του κανονισμού ΜΑΑ στην εθνική τους νομοθεσία (με τη μορφή νόμων και κυβερνητικών πράξεων). Κράτη μέλη⁸ έχουν επίσης αναπτύξει εθνικές κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του ΜΑΑ και έχουν θέσει σε εφαρμογή συμφωνίες διοργανικής συνεργασίας.

² Άρθρο 191(δ) και 194 του Κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2024/2509 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23^{ης} Σεπτεμβρίου 2024, σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης (αναδιατύπωση) (Αναδιατύπωση Δημοσιονομικού Κανονισμού).

³ Άρθρο 63 (9) του Κανονισμού 2021/1060 (Κανονισμός ΚΚΔ) και Άρθρο 36 του Κανονισμού 2021/2116 (Οριζόντιος Κανονισμός ΚΓΠ).

⁴ Άρθρο 23(1) του Κανονισμού 2021/694 (Κανονισμός για την Ψηφιακή Ευρώπη), Άρθρο 15(4) του Κανονισμού 2021/695 (Κανονισμός Ορίζων) και Άρθρο 19(1) του Κανονισμού 2021/1153 (Κανονισμός Μηχανισμού Συνδέοντας την Ευρώπη).

⁵ Άρθρο 9 του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 (Κανονισμός ΜΑΑ).

⁶ [SWD\(2021\) 12 final](#).

⁷ [Commission Notice C/2024/4618](#).

⁸ Βουλγαρία, Τσεχία, Εσθονία, Ιταλία και Πολωνία.

Εθνικές κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του ΜΑΑ: το παράδειγμα της Πολωνίας

Η Πολωνία έχει θεσπίσει «Κατευθυντήριες γραμμές για τον έλεγχο στο πλαίσιο του ΜΑΑ». Αυτές περιλαμβάνουν ένα ειδικό κεφάλαιο για την εξάλειψη της διπλής χρηματοδότησης⁹, βάσει του οποίου η Συντονιστική Αρχή για το ΜΑΑ πρέπει να διενεργεί διασταυρούμενους ελέγχους χρησιμοποιώντας την Εφαρμογή Διασταυρούμενων Ελέγχων. Οι θεσμοί που είναι υπεύθυνοι για τις επενδύσεις, καθώς και οι υποστηρικτικοί τους φορείς, υποχρεούνται επίσης να θεσπίσουν κατάλληλους μηχανισμούς για την εξάλειψη της διπλής χρηματοδότησης. Οι μηχανισμοί αυτοί περιλαμβάνουν τον εντοπισμό, την απόκτηση, τη συλλογή και την ανάλυση πληροφοριών σχετικά με τη διπλή χρηματοδότηση και, όπου είναι αναγκαίο, τη διόρθωσή της.

Συμφωνίες διοργανικής συνεργασίας: το παράδειγμα της Ρουμανίας

Για τον γεωργικό τομέα, η Ρουμανία έχει θέσει σε εφαρμογή συμφωνία συνεργασίας για την αποφυγή διπλής χρηματοδότησης μεταξύ των υπουργείων/οργανισμών πληρωμών που εμπλέκονται στη διαχείριση των κονδυλίων της ΕΕ.

Οι αιτούντες από τον αμπελοοινικό τομέα μπορούν ταυτόχρονα να έχουν πρόσβαση σε οικονομική στήριξη τόσο από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) όσο και από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ). Η συμφωνία συνεργασίας που έχει συναφθεί μεταξύ των δύο οργανισμών πληρωμών βοηθά στην αποφυγή διπλής χρηματοδότησης, διασφαλίζοντας τη ροή πληροφοριών σχετικά με τα έργα που χρηματοδοτούνται από τα γεωργικά ταμεία.

Η οριοθέτηση μεταξύ του σχεδίου της ΚΓΠ και άλλων προγραμμάτων λαμβάνει υπόψη τους τύπους πράξεων (με την κλίμακα να εξαρτάται από τις ανάγκες που έχουν εντοπιστεί και τον διαθέσιμο προϋπολογισμό για κάθε μεμονωμένο πρόγραμμα). Πραγματοποιείται επίσης με τη χρήση πρωτοκόλλων που έχουν συναφθεί μεταξύ των αρμόδιων φορέων. Έτσι, η διπλή χρηματοδότηση αποτρέπεται με τη θέσπιση μηχανισμών που βασίζονται στον κατάλογο των επιλέξιμων πράξεων που υποστηρίζονται από κάθε πρόγραμμα, μαζί με μια οριοθέτηση σε επίπεδο δικαιούχου.

Β. Η έννοια της διπλής χρηματοδότησης

1. Πηγές χρηματοδότησης

Στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής, η χρηματοδότηση της ΕΕ εκταμιεύεται από την Επιτροπή κυρίως μέσω της επιστροφής επιλέξιμων δαπανών έργων που έχουν πράγματι πραγματοποιηθεί. Αυτό μπορεί μερικές φορές να γίνει χρησιμοποιώντας επιλογές απλουστευμένου κόστους (SCO) ή με χρηματοδότηση που δεν συνδέεται με δαπάνες (FNLC), οι οποίες συνδέουν άμεσα τη χρηματοδότηση της ΕΕ με την επίτευξη προκαθορισμένων αποτελεσμάτων ή όρων. Ωστόσο, οι πληρωμές του ΜΑΑ προς τα κράτη μέλη βασίζονται αποκλειστικά στο FNLC και εκταμιεύονται μόλις επιτευχθούν τα ορόσημα και οι στόχοι για επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις που ορίζονται στα ΣΑΑ τους.

Η διπλή χρηματοδότηση ορίζεται ως η κάλυψη του ίδιου κόστους από τον ΜΑΑ και από άλλο πρόγραμμα ή μέσο της ΕΕ. Συνεπώς, δεν μπορεί να υπάρξει διπλή χρηματοδότηση όταν ένα κράτος μέλος δεν έχει υποβάλει εκτίμηση κόστους για ένα συγκεκριμένο μέτρο, επειδή ο ΜΑΑ δεν έχει καλύψει κανένα κόστος σε τέτοιες περιπτώσεις.

⁹ Στη Βουλγαρία, το εθνικό «Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου» για τον ΜΑΑ περιλαμβάνει λεπτομερείς κανόνες και διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούν όλοι οι φορείς υλοποίησης, προκειμένου να αποτρέπουν και να εντοπίζουν διπλή χρηματοδότηση σε όλα τα επίπεδα. Περιλαμβάνει διορθωτικά μέτρα, όπου είναι απαραίτητα. Παρέχει επίσης λίστες ελέγχου (συμπεριλαμβανομένων ελέγχων για διπλή χρηματοδότηση) τους οποίους οι φορείς υλοποίησης μπορούν να προσαρμόσουν σύμφωνα με τη δομή του οργανισμού τους.

Πολλά ΣΑΑ περιέχουν μέτρα για τα οποία το κράτος μέλος δεν έχει υποβάλει καμία εκτίμηση κόστους. Αυτά είναι γνωστά ως «μέτρα μηδενικού κόστους». Η συμπερίληψη μέτρων μηδενικού κόστους δεν αυξάνει την οικονομική κατανομή του κράτους μέλους, αλλά συνδέει την εκταμίευση της υποστήριξης του ΣΑΑ με την επίτευξη ορόσημων και στόχων που σχετίζονται με την εφαρμογή αυτών των μέτρων. Το ΣΑΑ δεν καλύπτει κανένα κόστος για τέτοια μέτρα, επομένως δεν μπορεί να υπάρξει διπλή χρηματοδότηση - ακόμη και αν άλλο ταμείο της ΕΕ χρηματοδοτεί την εφαρμογή τους εν μέρει ή πλήρως.

Οι επενδύσεις που χρηματοδοτούνται τόσο στο πλαίσιο του ΜΑΑ όσο και της πολιτικής συνοχής πρέπει να σχεδιάζονται και να υλοποιούνται κατά τρόπο ώστε τα δύο μέσα να αλληλοσυμπληρώνονται και όχι να επικαλύπτονται.

Στην περίπτωση της συνοχής, η Επιτροπή αξιολόγησε τη συμπληρωματικότητα με άλλα μέσα της ΕΕ κατά τη διαδικασία έγκρισης των συμφωνιών εταιρικής σχέσης για την περίοδο 2021-2027 και των επιχειρησιακών προγραμμάτων. Για κάθε επιλεγμένο στόχο πολιτικής, τα κράτη μέλη παρείχαν ένα έγγραφο το οποίο, με ποικίλα επίπεδα λεπτομέρειας, χαρτογράφησε τη συμπληρωματικότητα μεταξύ των προγραμμάτων συνοχής και των ΣΑΑ τους.

Λόγω της φύσης της χρηματοδότησης του ΜΑΑ που βασίζεται στην απόδοση, η προεπιλεγμένη προσέγγιση στο πλαίσιο του ΜΑΑ είναι η καθιέρωση μιας εκ των προτέρων οριοθέτησης μεταξύ των δραστηριοτήτων και των έργων που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του ΜΑΑ και εκείνων που χρηματοδοτούνται από άλλα ταμεία της ΕΕ.

Πλαίσιο οριοθέτησης: το παράδειγμα της Γαλλίας

Για να αναλυθεί τυχόν επικάλυψη μεταξύ του ΜΑΑ και των ταμείων της πολιτικής συνοχής, και για να διευκρινιστεί ποιοι τύποι επενδύσεων πρόκειται να χρηματοδοτηθούν και από ποιο ταμείο, οι γαλλικές αρχές έχουν θεσπίσει ένα πλαίσιο οριοθέτησης, το οποίο δημοσιεύτηκε αργότερα σε κατευθυντήρια γραμμή¹⁰.

Τέσσερα κύρια κριτήρια χρησιμοποιήθηκαν ως βάση για το πλαίσιο:

- χρονικό κριτήριο, σύμφωνα με το οποίο τα κεφάλαια απορροφώνται σε διαδοχική βάση χρησιμοποιώντας, πρώτον, τον ΜΑΑ ή τα εναπομείναντα κεφάλαια της προγραμματικής περιόδου 2014-2020, συμπεριλαμβανομένου του REACT-EU και, δεύτερον, τα κονδύλια πολιτικής συνοχής 2021-2027,
- θεματικό κριτήριο, ανάλογα με τα επιλέξιμα θέματα που καλύπτονται,
- κριτήριο δικαιούχου, χρησιμοποιώντας τον ΜΑΑ για συγκεκριμένους τύπους δικαιούχων, και
- κριτήριο εδαφικής κατανομής, στο οποίο τα κονδύλια του ΜΑΑ και της πολιτικής συνοχής κατανέμονται σε ξεχωριστές περιοχές σύμφωνα με προεπιλεγμένες επενδυτικές προτεραιότητες ανά γεωγραφική περιοχή.

¹⁰ [guide_frr_cohesion_0.pdf \(europe-en-france.gouv.fr\)](#).

Αρχή της οριοθέτησης: ένα παράδειγμα

Μια *εκ των προτέρων* οριοθέτηση του κόστους μπορεί να γίνει προσδιορίζοντας τις διαφορετικές φάσεις υλοποίησης ενός συγχρηματοδοτούμενου έργου ή αναλύοντας διαφορετικά στοιχεία κόστους και αποδίδοντάς τα στο αντίστοιχο χρηματοδοτικό μέσο της ΕΕ.

Παράδειγμα:

Σχεδιάζονται 750 ανεμογεννήτριες με υποστήριξη από τον ΜΑΑ (1 δισεκατομμύριο €) και τα ταμεία συνοχής (500 εκατομμύρια €).

- Οριοθέτηση κόστους:
 - το ΜΑΑ πρόκειται να χρηματοδοτήσει όλους τους πύργους ανεμογεννητριών με εκτιμώμενο κόστος 1 δισεκατομμυρίου € και τα ταμεία συνοχής πρόκειται να χρηματοδοτήσουν όλα τα πτερύγια, ή
 - το ΜΑΑ πρόκειται να χρηματοδοτήσει όλες τις ανεμογεννήτριες (τόσο τους πύργους όσο και τα πτερύγια) στην περιοχή Χ, αξίας του εκτιμώμενου κόστους, και τα ταμεία συνοχής πρόκειται να χρηματοδοτήσουν όλες τις ανεμογεννήτριες στην περιοχή Υ.
- Χρονική οριοθέτηση:
 - το ΜΑΑ πρόκειται να χρηματοδοτήσει όλες τις ανεμογεννήτριες που θα κατασκευαστούν έως και το 4ο τρίμηνο του 2025 και τα ταμεία συνοχής πρόκειται να χρηματοδοτήσουν όλες τις ανεμογεννήτριες που θα κατασκευαστούν από το 1ο τρίμηνο του 2026 και μετά.

Μετά την ενδιάμεση αξιολόγηση του ΜΑΑ, η Επιτροπή προέβλεψε εξαίρεση¹¹ από την προεπιλεγμένη προσέγγιση, προκειμένου να απλοποιηθεί η εφαρμογή, να ενισχυθεί η συμπληρωματικότητα μεταξύ των ταμείων της ΕΕ και να αποτραπεί η διπλή χρηματοδότηση. Εάν διαπιστωθεί ότι η *εκ των προτέρων* οριοθέτηση του κόστους δεν είναι εφικτή ή είναι υπερβολικά επαχθής, είναι δυνατό – ως έσχατη λύση και κατ' εξαίρεση – να συνδυαστεί η στήριξη από τον ΜΑΑ και άλλα ταμεία της ΕΕ σε αναλογική βάση, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι ακόλουθες πέντε σωρευτικές προϋποθέσεις:

(i) η περιγραφή του μέτρου στη σχετική εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου (CID) αναφέρει σαφώς ότι ο ΜΑΑ χρηματοδοτεί μόνο ένα μέρος του έργου σε συνδυασμό με άλλα προγράμματα ή μέσα της ΕΕ,

(ii) οι *εκ των προτέρων* εκτιμήσεις κόστους που παρέχονται από το κράτος μέλος για ολόκληρο το έργο καθορίζουν το ποσό που χρηματοδοτείται από τον ΜΑΑ και λαμβάνεται υπόψη για την κοστολόγηση του ΣΑΑ, σημειώνοντας παράλληλα ότι άλλες δαπάνες θα μπορούσαν να υποστηριχθούν από άλλα προγράμματα ή μέσα της ΕΕ (εάν είναι δυνατόν, με ενδεικτικό ποσό για τέτοια προγράμματα ή μέσα της ΕΕ),

(iii) τα σχετικά ορόσημα/στόχοι έχουν συνταχθεί κατά τρόπο που να μετρά μόνο τη συνεισφορά του ΜΑΑ, πιθανώς μέσω ενός στόχου εκτέλεσης του προϋπολογισμού,

(iv) το κράτος μέλος κοινοποιεί στον τελικό αποδέκτη το ποσό της συνεισφοράς του ΜΑΑ, το οποίο ο τελικός αποδέκτης πρέπει να δηλώσει στον φορέα που υλοποιεί το πρόγραμμα ή το μέσο της ΕΕ που συμπληρώνει την υποστήριξη του ΜΑΑ,

(v) ο φορέας που υλοποιεί οποιοδήποτε άλλο πρόγραμμα ή μέσο της ΕΕ που συμπληρώνει την υποστήριξη του ΜΑΑ είναι σε θέση να επαληθεύσει, σε επίπεδο έργου, ότι οι τελικοί αποδέκτες χρηματοδότησης στο πλαίσιο του ΜΑΑ δεν λαμβάνουν υποστήριξη από την ΕΕ για περισσότερο από το 100% του συνολικού επιλέξιμου κόστους.

¹¹ C/2024/4618, σελ. 16.

Επιπλέον, αυτή η αναλογική προσέγγιση πρέπει να είναι σύμφωνη με τις διατάξεις του άλλου σχετικού χρηματοδοτικού εργαλείου της ΕΕ και πρέπει να συμμορφώνεται με τους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων, συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων περί σώρευσης. **Ωστόσο, αυτή η αναλογική προσέγγιση δεν ισχύει για τα κεφάλαια που διέπονται από τον Κανονισμό περί Κοινών Διατάξεων (ΚΚΔ),** επειδή η προϋπόθεση (ν) είναι δύσκολο να εφαρμοστεί σε αυτό το πλαίσιο.

Στην περίπτωση της πολιτικής συνοχής, οι πληρωμές συνήθως βασίζονται στην επιστροφή των επιλέξιμων δαπανών που πραγματοποιήθηκαν. Αντίθετα, οι εκταμιεύσεις του ΜΑΑ ενεργοποιούνται και εξαρτώνται από την εκπλήρωση οροσήμων και στόχων. Επομένως, διπλή χρηματοδότηση μπορεί να προκύψει από την επιστροφή των ιδίων δαπανών ή/και τη χρηματοδότηση των ιδίων εκροών/αποτελεσμάτων δύο φορές. Για παράδειγμα, αυτό θα μπορούσε να συμβεί εάν το κόστος κατασκευής 10 ανεμογεννητριών αποζημιωθεί στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής και η κατασκευή των ιδίων ανεμογεννητριών αποτελεί στόχο στο πλαίσιο του ΜΑΑ.

Η Ιταλία έχει θεσπίσει σαφή (νομική)¹² οριοθέτηση μεταξύ των εννοιών «απαγόρευση διπλής χρηματοδότησης» και «σώρευση μέτρων ενίσχυσης»:

- «απαγόρευση διπλής χρηματοδότησης» σημαίνει ότι το κόστος μιας επένδυσης δεν μπορεί να αποπληρωθεί δύο φορές από δημόσιους πόρους διαφορετικής φύσης.
- «σώρευση μέτρων ενίσχυσης»: διάφοροι τύποι ενίσχυσης μπορούν να συνδυαστούν για την ίδια επένδυση και στη συνέχεια να χρησιμοποιηθούν για την κάλυψη διαφορετικών στοιχείων του σχετικού κόστους.

Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη είναι από κοινού υπεύθυνα για την αποτροπή της διπλής χρηματοδότησης. Τα κονδύλια της ΕΕ εφαρμόζονται όχι μόνο παράλληλα, αλλά και με διαφορετικούς τρόπους διαχείρισης από την Επιτροπή και μεγάλο αριθμό εθνικών και περιφερειακών διοικήσεων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα πολυεπίπεδες και ενίοτε επικαλυπτόμενες δομές διακυβέρνησης και ελέγχου.

Σε ορισμένα κράτη μέλη, οι ίδιοι φορείς είναι υπεύθυνοι για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή τόσο των ταμείων της πολιτικής συνοχής όσο και του ΜΑΑ. Σε τέτοιες περιπτώσεις, ο ΜΑΑ χρησιμοποιεί πόρους που έχουν αναπτυχθεί από τις εθνικές αρχές για την εφαρμογή των ταμείων της πολιτικής συνοχής. Τέτοιες ρυθμίσεις συμβάλλουν επίσης στον μετριασμό του κινδύνου διπλής χρηματοδότησης¹³.

Η Επιτροπή παραμένει η τελική υπεύθυνη για την εκτέλεση του προϋπολογισμού της ΕΕ, είτε υπό άμεση είτε υπό επιμερισμένη διαχείριση. Εάν τα κράτη μέλη δεν εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους για την πρόληψη, τον εντοπισμό και τη διόρθωση διπλής χρηματοδότησης και άλλων παρατυπιών, η Επιτροπή πρέπει να παρέμβει και μπορεί, εάν είναι απαραίτητο, να μειώσει τη στήριξη και να ανακτήσει τα αχρεωστήτως καταβληθέντα ποσά (άρθρο 22(5) του κανονισμού ΜΑΑ).

Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι τα μέτρα για την εξάλειψη της διπλής χρηματοδότησης στο πλαίσιο του ΜΑΑ θα πρέπει να εφαρμόζονται από το κράτος μέλος όχι μόνο στο στάδιο ανάπτυξης του ΜΑΑ ή κατά τη χορήγηση στήριξης στους τελικούς αποδέκτες, αλλά και καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου επένδυσης/υλοποίησης του έργου.

¹² Εγκύκλιος αριθ. 33 της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2021 του Υπουργείου Οικονομικών Υποθέσεων και Οικονομικών.

¹³ [Επισκόπηση 01/2023: Η χρηματοδότηση της ΕΕ μέσω της πολιτικής συνοχής και του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας: συγκριτική ανάλυση.](#)

2. Καταστάσεις διπλής χρηματοδότησης

Εκ των προτέρων, διπλή χρηματοδότηση μπορεί να προκύψει στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- ο υποβολή του ίδιου έργου ή επένδυσης για χρηματοδότηση σε πολλές υπηρεσίες ταυτόχρονα (έτσι ώστε τα ίδια στοιχεία κόστους να χρηματοδοτούνται τελικά δύο φορές),
- ο υποβολή διαφορετικών έργων για χρηματοδότηση που περιλαμβάνουν πανομοιότυπους δείκτες ή αποτελέσματα που πρέπει να επιτευχθούν,
- ο υποβολή των ίδιων δαπανών/δράσεων για επιστροφή χρημάτων στο πλαίσιο πολλαπλών χρηματοδοτικών προγραμμάτων,
- ο τεχνητή κατανομή του κόστους σε πολλαπλές αιτήσεις, και
- ο επιστροφή επιλέξιμων δαπανών στο πλαίσιο έργου που συγχρηματοδοτείται με κονδύλια της ΕΕ και επακόλουθη αίτηση για επιστροφή (μέρους) των ίδιων δαπανών από άλλη πηγή.

Όσον αφορά τον ΜΑΑ, η διπλή χρηματοδότηση μπορεί να πραγματοποιηθεί είτε σε επίπεδο κράτους μέλους είτε σε επίπεδο τελικού δικαιούχου:

- ο σε επίπεδο κράτους μέλους, σε περιπτώσεις όπου η υποστήριξη από άλλα ταμεία της ΕΕ καλύπτει το κόστος που περιλαμβάνεται στις εκτιμήσεις κόστους των μέτρων του ΣΑΑ. Τα κράτη μέλη ήταν υποχρεωμένα να προσδιορίζουν στα ΣΑΑ τους «πληροφορίες σχετικά με την υφιστάμενη ή προγραμματισμένη χρηματοδότηση της Ένωσης» που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στην *εκ των προτέρων* εκτίμηση του κόστους. Μετά την έγκριση του ΣΑΑ και την έκδοση της σχετικής Συμβουλευτικής Απόφασης Εφαρμογής του Συμβουλίου (CID), οποιαδήποτε πρόσθετη υποστήριξη από άλλα ταμεία της ΕΕ για την κάλυψη του κόστους που αποτελούσε μέρος της εκτίμησης κόστους που διενεργήθηκε για το ΣΑΑ θα είχε ως αποτέλεσμα το ίδιο το κράτος μέλος (ή οι φορείς στο εν λόγω κράτος μέλος) να λαμβάνουν υποστήριξη από δύο διαφορετικές πηγές χρηματοδότησης της ΕΕ για την κάλυψη του ίδιου κόστους,
- ο σε επίπεδο τελικού αποδέκτη, σε περιπτώσεις όπου το κόστος που προκύπτει για την επίτευξη των αποτελεσμάτων του χρηματοδοτούμενου μέτρου ΜΑΑ καλύπτεται από άλλα προγράμματα της ΕΕ (δηλαδή, ο τελικός αποδέκτης λαμβάνει υποστήριξη για την κάλυψη του ίδιου κόστους τόσο από τον ΜΑΑ όσο και από άλλα ταμεία της ΕΕ).

Παράδειγμα: επίπεδο κράτους μέλους – χρήση άλλων κονδυλίων της ΕΕ για την κάλυψη χαμηλότερου κονδυλίου επιχορήγησης ΜΑΑ

Το κονδύλιο επιχορήγησης του ΜΑΑ μειώνεται και το κράτος μέλος θέλει να χρησιμοποιήσει άλλα κονδύλια της ΕΕ για να καλύψει το κενό διατηρώντας παράλληλα τον αρχικό στόχο.

Παράδειγμα:

Στο πλαίσιο του ΣΑΑ σχεδιάζονται 500 ανεμογεννήτριες με κόστος 1 δισεκατομμυρίου ευρώ. Το κονδύλιο του ΜΑΑ μειώνεται. Το κράτος μέλος κατασκευάζει 250 ανεμογεννήτριες με ταμεία συνοχής αξίας 500 εκατομμυρίων ευρώ.

Προσέγγιση:

- Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να εφαρμόσουν το ΣΑΑ όπως έχει εγκριθεί – ακόμη και αν το κονδύλιο του ΜΑΑ μειωθεί – χρησιμοποιώντας άλλα εθνικά κεφάλαια,
- Τα κράτη μέλη μπορούν να υποβάλουν τροποποιημένο ΣΑΑ που διασφαλίζει ότι δεν θα υπάρχει διπλή χρηματοδότηση, καταργώντας πλήρως τα μέτρα ή, εάν αυτό δεν είναι δυνατό, μειώνοντας τους στόχους του ΣΑΑ και το εκτιμώμενο κόστος (σε αυτό το παράδειγμα, 250 ανεμογεννήτριες αντί για 500).

Παράδειγμα: Επίπεδο τελικού αποδέκτη – χρήση κονδυλίων της ΕΕ μετά την έγκριση του ΣΑΑ

Όταν εγκρίνεται το ΣΑΑ, δεν προβλέπεται η χρήση άλλων κονδυλίων της ΕΕ για το μέτρο του ΣΑΑ. Κατά την υλοποίηση, το κράτος μέλος ανακαλύπτει ότι ο δικαιούχος έχει λάβει άλλα κονδύλια της ΕΕ για την κάλυψη των ίδιων δαπανών (για την επίτευξη ολόκληρου/μέρους ενός ορόσημου/στόχου).

Παράδειγμα:

500 ανεμογεννήτριες σχεδιάζονται στο πλαίσιο του ΜΑΑ για 1 δισεκατομμύριο €. Το κράτος μέλος κατασκευάζει 50 με κεφάλαια συνοχής 100 εκατομμυρίων €.

Προσέγγιση:

- Εάν είναι δυνατόν, το κράτος μέλος παρέχει πρόσθετες επενδύσεις (50 ακόμη ανεμογεννήτριες) χωρίς υποστήριξη από την ΕΕ, διασφαλίζοντας ότι επιτυγχάνεται ο στόχος του ΣΑΑ.
- Διαφορετικά, τα υπόλοιπα κονδύλια της ΕΕ/ΜΑΑ πρέπει να ανακτηθούν πλήρως, ώστε να αποφευχθεί η διπλή χρηματοδότηση.

Γενικό πλαίσιο κινδύνου της OLAF για τον ΜΑΑ

Τον Σεπτέμβριο του 2023, η OLAF συνέταξε ένα γενικό πλαίσιο κινδύνου για τον ΜΑΑ¹⁴, το οποίο ασχολήθηκε με θέματα όπως η διπλή χρηματοδότηση. Η ανάλυση τόνισε τον κίνδυνο της διπλής χρηματοδότησης κατά την επιλογή και την υλοποίηση των έργων:

- Ένα έργο μπορεί να είναι μη επιλέξιμο επειδή (ορισμένες από) τις δραστηριότητες έχουν ήδη χρηματοδοτηθεί από άλλες πηγές (του τελικού αποδέκτη) και έχουν υλοποιηθεί. Οι επενδύσεις συνήθως υποστηρίζουν μελλοντικές δράσεις για την τόνωση δραστηριοτήτων που διαφορετικά δεν θα πραγματοποιούνταν (βλ. όμως την ενότητα σχετικά με την αναδρομική χρηματοδότηση, παρακάτω).
- Το έργο ενδέχεται να έχει ήδη χρηματοδοτηθεί από άλλα εθνικά ή τοπικά κεφάλαια ή ακόμη και από άλλα ταμεία της ΕΕ (διπλή χρηματοδότηση)¹⁵. Σύμφωνα με τον κανονισμό ΜΑΑ, οι μεταρρυθμίσεις και τα επενδυτικά έργα μπορούν να λάβουν υποστήριξη από άλλα προγράμματα και μέσα της ΕΕ – υπό την προϋπόθεση ότι η εν λόγω υποστήριξη δεν καλύπτει το ίδιο κόστος. Υπάρχει σημαντικός κίνδυνος αδικαιολόγητης επικάλυψης των κονδυλίων του ΜΑΑ με άλλα κονδύλια της ΕΕ που καλύπτουν το ίδιο κόστος στην περίπτωση επενδύσεων στο πλαίσιο (i) επιχειρησιακών προγραμμάτων που χρηματοδοτήθηκαν κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020 ή/και (ii) επιχειρησιακών προγραμμάτων που θα χρηματοδοτηθούν κατά την προγραμματική περίοδο 2021-2027.

¹⁴ Ares(2023)6053618 – 06/09/2023.

¹⁵ Ο κίνδυνος διπλής χρηματοδότησης σε επίπεδο τελικού αποδέκτη θα μπορούσε επίσης να αφορά τη χρηματοδότηση του ΜΑΑ και τη χρηματοδότηση από άλλους δωρητές, όπως διεθνείς οργανισμούς ή ιδιωτικά ιδρύματα.

- Ορισμένα στοιχεία κόστους ενδέχεται να έχουν ήδη αποζημιωθεί από άλλα εθνικά ή τοπικά δημόσια ταμεία ή ακόμη και από άλλα ταμεία της ΕΕ (διπλή χρηματοδότηση). Ένας τελικός αποδέκτης μπορεί ακόμη και να υποβάλει αιτήσεις για τα ίδια στοιχεία δαπανών για το ίδιο έργο περισσότερες από μία φορές στον ίδιο δωρητή, πιθανώς με ελαφρώς διαφορετικές περιγραφές ή υπό διαφορετικές κατηγορίες προϋπολογισμού (π.χ. άμεσα και έμμεσα κόστη).

Σε περίπτωση διπλής χρηματοδότησης μεταξύ του ΜΑΑ και άλλης χρηματοδότησης της ΕΕ, όπου έχει εντοπιστεί διπλή χρηματοδότηση (δηλαδή δύο ταμεία που καλύπτουν το ίδιο κόστος) και η σχεδιαζόμενη διόρθωση είναι απλώς η ανάκληση μίας από τις δύο συνεισφορές (όπου τέτοιες περιορισμένες διορθώσεις είναι παραδεκτές βάσει του ενωσιακού και του εθνικού δικαίου), υπάρχει σημαντικός κίνδυνος ο τελικός αποδέκτης να συνεχίσει να επωφελείται από τη χρηματοδότηση της ΕΕ. Εάν υπάρχει υποψία ότι αυτό έχει γίνει εκ προθέσεως, ο τελικός αποδέκτης μπορεί να θεωρηθεί πιθανός απατεώνας.

Εάν ζητηθούν πρόσθετες επενδύσεις από έναν τελικό αποδέκτη που εμπλέκεται σε διπλή χρηματοδότηση, αυτό θα σήμαινε ότι ο κύκλος εργασιών του αποδέκτη θα αυξανόταν, γεγονός που μπορεί να κάνει τη διπλή χρηματοδότηση να φαίνεται ελκυστική.

Τα κράτη μέλη έχουν εντοπίσει τις ακόλουθες καταστάσεις ως περιπτώσεις που ενέχουν υψηλότερο κίνδυνο διπλής χρηματοδότησης: οι δικαιούχοι κάνουν κατάχρηση έμμεσων δαπανών σε πολλαπλές επιχορηγήσεις (π.χ. διοικητικά έξοδα, ενοίκιο γραφείων, υπηρεσίες πληροφορικής και εκπαιδευτικές δραστηριότητες) και μεγάλα επενδυτικά έργα όπου η επιστροφή δαπανών, όπως τα δομικά υλικά, διατρέχει κίνδυνο (π.χ. το υλικό που χρησιμοποιείται τιμολογείται δύο φορές, δεν περιγράφεται άμεσα και συγκεκριμένα στα τιμολόγια). Συνεπώς, η χρήση δειγματοληπτικής προσέγγισης για επαληθεύσεις βάσει κινδύνου δεν θα πρέπει να βασίζεται αποκλειστικά στον τύπο του δικαιούχου.

Η Χρηματοδότηση που Δεν Συνδέεται με Δαπάνες (FNLC) είναι ένα απλοποιημένο εργαλείο επιστροφής χρημάτων όπου οι επιστροφές βασίζονται στην εκπλήρωση συγκεκριμένων όρων ή στην επίτευξη προκαθορισμένων αποτελεσμάτων. Όταν εφαρμόζεται η FNLC στην περίπτωση κονδυλίων επιμερισμένης διαχείρισης, οι έλεγχοι και οι διαχειριστικές επαληθεύσεις της Επιτροπής και των κρατών μελών πρέπει να επαληθεύσουν ότι έχουν εκπληρωθεί για επιστροφή χρημάτων από την Επιτροπή ή έχουν επιτευχθεί τα αποτελέσματα¹⁶.

Σύμφωνα με τον ΜΑΑ, όταν οι πληρωμές βασίζονται σε FNLC, μπορεί να προκύψει διπλή χρηματοδότηση όταν οι ίδιες εκροές/αποτελέσματα έχουν χρηματοδοτηθεί δύο φορές. Οι διαχειριστικές επαληθεύσεις θα πρέπει να ελέγχουν εάν οι εκροές που χρηματοδοτούνται από τα ταμεία συνοχής ή άμεσης διαχείρισης έχουν ληφθεί υπόψη κατά την αξιολόγηση της επίτευξης των οροσήμων και των στόχων του ΜΑΑ (και αντίστροφα). Αυτό ενέχει τον κίνδυνο διπλής χρηματοδότησης όταν υποβάλλεται το αντίστοιχο αίτημα πληρωμής στην Επιτροπή.

Για παράδειγμα, το ΣΑΑ ενός κράτους μέλους περιλαμβάνει το ορόσημο «Ολοκλήρωση του έργου κατασκευής σιδηροδρόμου». Αυτό το ορόσημο, που αναμένεται το 2025, καλύπτει την έναρξη λειτουργίας ολόκληρης της σιδηροδρομικής γραμμής (συμπεριλαμβανομένης μιας βοηθητικής διαδρομής προς μια μεγάλη σήραγγα). Η χρηματοδότηση του ΣΑΑ καλύπτει μόνο περίπου το 9% του συνολικού κόστους του έργου. Ένα άλλο χρηματοδοτικό εργαλείο της ΕΕ έχει επίσης χρηματοδοτήσει έργα στην βοηθητική διαδρομή προς τη σήραγγα σε ένα πρόγραμμα FNLC (όπως αναφέρεται στο ΣΑΑ του κράτους μέλους). Ωστόσο, η περιγραφή του ορόσημου δεν είναι αρκετά συγκεκριμένη ώστε να εξλειφθεί η πιθανή επικάλυψη με το έργο που χρηματοδοτείται στο πλαίσιο του άλλου μέσου της ΕΕ (σε ένα συγκεκριμένο τμήμα της διαδρομής της σήραγγας).

¹⁶ Άρθρο 95 του Κανονισμού ΚΚΔ.

Αυτό δημιουργεί τον κίνδυνο το ορόσημο που δηλώνεται στο πλαίσιο του ΜΑΑ να περιλαμβάνει επίσης δαπάνες που έχουν αποπληρωθεί στο πλαίσιο άλλου χρηματοδοτικού εργαλείου. Επομένως, κατά την εφαρμογή χρηματοδοτικών προγραμμάτων βάσει επιδόσεων, όπως ο ΜΑΑ, ο ορισμός των στόχων, των αποτελεσμάτων και των ομάδων-στόχων πρέπει να είναι όσο το δυνατόν ακριβέστερος ή/και σαφώς διακριτός κατά την εφαρμογή, ώστε να ελαχιστοποιείται ο κίνδυνος διπλής χρηματοδότησης.

Όταν χρησιμοποιούνται **επιλογές απλουστευμένου κόστους (SCO)**, οι επιλέξιμες δαπάνες μιας πράξης υπολογίζονται σύμφωνα με μια προκαθορισμένη μέθοδο που βασίζεται σε εκροές, αποτελέσματα ή άλλα κόστη που έχουν προσδιοριστεί σαφώς εκ των προτέρων. Συνεπώς, οι SCO αποτελούν μια εναλλακτική μέθοδο για τον υπολογισμό των επιλέξιμων δαπανών μιας πράξης – σε αντίθεση με την παραδοσιακή μέθοδο, η οποία βασίζεται σε κόστη που έχουν πράγματι πραγματοποιηθεί και καταβληθεί (πραγματοποιηθείσες δαπάνες ή πραγματικά κόστη).

Η διπλή χρηματοδότηση πρέπει επίσης να αντιμετωπιστεί σε πράξεις που χρησιμοποιούν SCO. Για τα κεφάλαια επιμερισμένης διαχείρισης, κατά τον σχεδιασμό της μεθοδολογίας SCO, οι κατηγορίες κόστους που καλύπτονται από SCO πρέπει να διακρίνονται σαφώς από τις κατηγορίες όπου επιστρέφονται οι πραγματικές δαπάνες. Κατά την εφαρμογή, οι επαληθεύσεις και οι έλεγχοι διαχείρισης πρέπει να επιβεβαιώνουν ότι όλες οι δαπάνες της πράξης έχουν δηλωθεί μόνο μία φορά και ότι οι δαπάνες που καλύπτονται από SCO δεν δηλώνονται πλέον ως πραγματικές δαπάνες¹⁷.

Τα **Χρηματοδοτικά Εργαλεία (FIs)**¹⁸ αποτελούν μια ειδική μορφή στήριξης και, παρόλο που το επιλέξιμο κόστος των χρηματοοικονομικών εργαλείων και των επιχορηγήσεων δεν είναι το ίδιο, ενδέχεται να προκύψουν πιθανά ζητήματα σχετικά με τη διπλή χρηματοδότηση.

Ένα παράδειγμα αυτού είναι η υπεραντιστάθμιση, όπου ένας τελικός αποδέκτης έχει λάβει επιχορήγηση και έχει χρησιμοποιήσει ένα δάνειο ή εγγύηση για να καλύψει τη δική του συγχρηματοδότηση. Εάν αυτό το δάνειο ή η εγγύηση χρηματοδοτείται από χρηματοδοτικά εργαλεία στο πλαίσιο των διαρθρωτικών ταμείων, η συνολική στήριξη μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των επιλέξιμων δαπανών. Τα χρηματοδοτικά εργαλεία στο πλαίσιο των διαρθρωτικών ταμείων παρέχονται μέσω εμπορικών τραπεζών παράλληλα με τα κανονικά δάνεια και εγγυήσεις, επομένως ο αποδέκτης μπορεί να μην γνωρίζει την πηγή. Επιπλέον, το απόρρητο μεταξύ τράπεζας και πελάτη περιπλέκει τον διασταυρούμενο έλεγχο των χρηματοδοτικών εργαλείων και των επιχορηγήσεων.

¹⁷ Βλέπε την ανακοίνωση της Επιτροπής «Guidelines of the use of simplified cost options within the European Structural and Investment Funds covered by the Regulation (EU) 2021/1060 (Common Provisions Regulation)».

¹⁸ Η χρηματοδότηση της ΕΕ είναι διαθέσιμη μέσω μιας σειράς χρηματοδοτικών εργαλείων που εφαρμόζονται σε συνεργασία με δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς. Για παράδειγμα, η ΕΕ παρέχει δάνεια σε επιχειρήσεις κάθε είδους για επενδύσεις στην έρευνα και την καινοτομία. Παρέχει επίσης εγγυήσεις για να βοηθήσει τους δικαιούχους να λάβουν δάνεια πιο εύκολα ή με καλύτερους όρους από τράπεζες και άλλους δανειστές. Η ΕΕ μπορεί επίσης να συμμετάσχει οικονομικά σε ένα έργο μέσω της ιδιοκτησίας τμημάτων του. Τα χρηματοδοτικά εργαλεία μπορούν επίσης να συνδυαστούν με επιχορηγήσεις. <https://www.fi-compass.eu/info/new-to-financial->

III. ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ, ΤΗΝ ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΠΛΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

A. Εκ των προτέρων έλεγχοι

Η αποτελεσματική πρόληψη και ανίχνευση διπλής χρηματοδότησης απαιτεί έναν συνδυασμό προηγμένων εργαλείων, συστηματικών ελέγχων και αυστηρών διαδικασιών. Τα κράτη μέλη χρησιμοποιούν μια ποικιλία μέτρων για την αντιμετώπιση του κινδύνου διπλής χρηματοδότησης σε διαφορετικά στάδια της διαδικασίας χρηματοδότησης, διασφαλίζοντας έτσι τη συμμόρφωση με τους ενωσιακούς και εθνικούς κανονισμούς.

1. Σε κρατικό επίπεδο

Σε κρατικό επίπεδο, μια δαπάνη μπορεί να χρηματοδοτηθεί από πολλαπλές πηγές, όπως διαφορετικά κυβερνητικά προγράμματα ή εξωτερική χρηματοδότηση. Για την αποφυγή διπλής χρηματοδότησης, οι διαδικασίες κατάρτισης εθνικού προϋπολογισμού χρησιμοποιούν τον **προϋπολογισμό βάσει δραστηριοτήτων**, την **αρχή του ενιαίου σχεδιασμού** και **μοναδικούς αναγνωριστικούς κωδικούς επιχορήγησης** για την παρακολούθηση της εξωτερικής χρηματοδότησης. Για παράδειγμα, ένα προϊόν ή μια υπηρεσία που πληρώνεται συνδέεται με τον κωδικό επιχορήγησης, επομένως το ίδιο κόστος δεν μπορεί να κατανεμηθεί σε πολλαπλούς διαφορετικούς κωδικούς επιχορήγησης ταυτόχρονα. Συνδυάζοντας όλες τις πηγές χρηματοδότησης σε έναν ενιαίο προϋπολογισμό και παρακολουθώντας μέτρα, δείκτες και στόχους σε όλους τους τομείς, η κυβέρνηση μπορεί να παρακολουθεί τις δαπάνες, να αποτρέπει τις επικαλύψεις και να διατηρεί τη διαφάνεια πιο αποτελεσματικά.

Όταν ο αποδέκτης μιας επιχορήγησης είναι δημόσιος φορέας, η διπλή χρηματοδότηση μπορεί να αποτραπεί μέσω του **συστήματος ηλεκτρονικής τιμολόγησης**. Τα τιμολόγια μπορούν να αποστέλλονται στον δημόσιο τομέα μόνο σε ηλεκτρονική μορφή, επομένως το ίδιο τιμολόγιο δεν μπορεί να εισαχθεί στο σύστημα πολλές φορές και ανεξάρτητα από τη μορφή με την οποία πραγματοποιούνται οι πληρωμές στον δικαιούχο. Ως αποτέλεσμα, ακόμη και για τις FNLC και τις SCO, τα έξοδα που καταγράφονται στους λογαριασμούς καλύπτονται από τιμολόγια και το ίδιο το σύστημα ηλεκτρονικής τιμολόγησης διασφαλίζει την πρόληψη της διπλής χρηματοδότησης στη λογιστική του κράτους.

Πρόληψη διπλής χρηματοδότησης σε κρατικό επίπεδο: το παράδειγμα της Εσθονίας

Η Εσθονία έχει εφαρμόσει διάφορα μέτρα για την αποτροπή της διπλής χρηματοδότησης σε κρατικό επίπεδο.

- Κεντρική εποπτεία: Το Υπουργείο Οικονομικών επιβλέπει τον σχεδιασμό σε εθνικό επίπεδο, διασφαλίζοντας την ολοκληρωμένη παρακολούθηση των κυβερνητικών δαπανών και εντοπίζοντας πιθανούς τομείς επικάλυψης.
- Αρχή του ενιαίου σχεδιασμού: Τα έξοδα προγραμματίζονται μόνο μία φορά, μειώνοντας έτσι την πιθανότητα διπλού υπολογισμού.
- Προϋπολογισμός βάσει δράσεων: αυτή η προσέγγιση διασφαλίζει ότι τα έξοδα συνδέονται με συγκεκριμένους στρατηγικούς στόχους και σχεδιάζονται σε διαφορετικά επίπεδα, αποτρέποντας έτσι τις επικαλύψεις και τον διπλό υπολογισμό.
- Μοναδικοί αναγνωριστικοί κωδικοί επιχορήγησης: στην περίπτωση εξωτερικών επιχορηγήσεων, χρησιμοποιούνται μοναδικά αναγνωριστικά στοιχεία για την παρακολούθηση των δαπανών και την αποτροπή της απόδοσης του ίδιου κόστους σε πολλαπλές επιχορηγήσεις.
- Σύστημα ηλεκτρονικής τιμολόγησης: αυτό το σύστημα είναι υποχρεωτικό για τους δημόσιους φορείς από το 2019. Διασφαλίζει ότι κάθε τιμολόγιο καταχωρείται στο σύστημα μόνο μία φορά, μειώνοντας έτσι τον κίνδυνο διπλών πληρωμών.

Για την ελαχιστοποίηση του κινδύνου διπλής χρηματοδότησης μεταξύ επιχορηγήσεων και χρηματοδοτικών εργαλείων, η Εσθονία εστιάζει σε ορισμένα σημεία.

- Παροχή περισσότερων πληροφοριών στους τελικούς αποδέκτες σχετικά με τις πηγές χρηματοδότησης.
- Λήψη επιβεβαίωσης από τους τελικούς αποδέκτες της πηγής χρηματοδότησης και διασφάλιση ότι δεν χρησιμοποιούν επιχορηγήσεις για την επιστροφή χρημάτων από χρηματοδοτικά εργαλεία ή χρησιμοποιούν χρηματοδοτικά εργαλεία για την προχρηματοδότηση επιχορηγήσεων (σύμφωνα με το Άρθρο 58 του Κανονισμού ΚΚΔ).
- Χρήση του εργαλείου «Σύστημα Συμβάντων», το οποίο συλλέγει και αποθηκεύει δεδομένα του τελικού αποδέκτη. Αυτή η βάση δεδομένων μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί για να ελεγχθεί εάν ο τελικός αποδέκτης έχει λάβει οποιαδήποτε άλλη υποστήριξη.
- Διευκόλυνση της ευκολότερης παρακολούθησης όταν ο ίδιος φορέας υλοποίησης παρέχει τόσο επιχορηγήσεις όσο και χρηματοδοτικά εργαλεία.

2. Κατά τον σχεδιασμό του μέτρου

2.1. Άσκηση χαρτογράφησης

Η πρόληψη της διπλής χρηματοδότησης ξεκινά στη φάση του σχεδιασμού, όταν διενεργούνται ολοκληρωμένες αξιολογήσεις για να διασφαλιστεί ότι τα ενωσιακά και τα εθνικά κονδύλια αλληλοσυμπληρώνονται, αποτρέποντας έτσι τις επικαλύψεις στις πηγές χρηματοδότησης.

Κατά την κατάρτιση των όρων χορήγησης στήριξης (νομικές πράξεις όπως υπουργικοί κανονισμοί, διατάγματα και συμφωνίες χρηματοδότησης), η διαδικασία αξιολόγησης του κινδύνου διπλής χρηματοδότησης περιλαμβάνει τη **χαρτογράφηση πιθανών επικαλύψεων** και τον καθορισμό κατάλληλων μέτρων μετριασμού. Για παράδειγμα, σύμφωνα με την ισπανική νομοθεσία, πριν από την κατάρτιση της κανονιστικής βάσης για την χορήγηση επιχορηγήσεων, η εθνική κυβέρνηση πρέπει να εκδώσει έκθεση, συμπεριλαμβανομένων αξιολογήσεων των ελέγχων για απάτη, διαφθορά, σύγκρουση συμφερόντων και διπλή χρηματοδότηση.

Ένα πιθανό μέτρο μετριασμού για την αποφυγή διπλής χρηματοδότησης από το στάδιο του σχεδιασμού των μέτρων είναι η παροχή παρόμοιας υποστήριξης από έναν μόνο φορέα υλοποίησης. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχουν επαρκώς λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τους δικαιούχους και τα έργα τους από διαφορετικές πηγές (π.χ. οι περιβαλλοντικές επιχορηγήσεις στην Εσθονία διαχειρίζονται αποκλειστικά από το Κέντρο Περιβαλλοντικών Επενδύσεων· η επιχειρηματική υποστήριξη διαχειρίζεται αποκλειστικά από τον Εσθονικό Οργανισμό Επιχειρήσεων και Καινοτομίας κ.λπ.).

Σε ορισμένα κράτη μέλη (π.χ. Εσθονία), οι διαχειριστικές αρχές έχουν συντάξει ελάχιστες απαιτήσεις για τις διαχειριστικές επαληθεύσεις, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που διέπουν τους διοικητικούς ελέγχους και τους επιτόπιους ελέγχους των δράσεων του έργου (όπως έλεγχοι σχετικά με την ταυτόχρονη συμμετοχή του δικαιούχου/εταίρων και την επικάλυψη δράσεων με άλλα έργα).

Η **Τσεχία** έχει συστήσει ομάδα εργασίας με τίτλο «Έλεγχος, Λογιστικός Έλεγχος, Παρατυπίες» για την αξιολόγηση των εργαλείων και των διαδικασιών που εφαρμόζονται σε εθνικό επίπεδο για την πρόληψη και τον εντοπισμό περιπτώσεων διπλής χρηματοδότησης. Η ομάδα εργασίας συνέταξε έγγραφο με τίτλο «Έλεγχος διπλής χρηματοδότησης στην Τσεχία με επίκεντρο τα κονδύλια της ΕΕ», το οποίο παρουσιάζει τα εργαλεία που εφαρμόζονται, εντόπισε κενά και διατύπωσε προτάσεις για την απλοποίηση της διαδικασίας. Οι λύσεις που προτείνει η ομάδα εργασίας επικεντρώνονται στην ανταλλαγή πληροφοριών και την ευαισθητοποίηση σε τρεις μορφές.

- ⇒ Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των διαχειριστικών αρχών με τη χρήση λειτουργιών προεπισκόπησης σε όλα τα προγράμματα, επιτρέποντας έτσι την ανταλλαγή πληροφοριών στο σύστημα παρακολούθησης. Αυτή η λειτουργικότητα (με τη μορφή αναφοράς) επιτρέπει στις μεμονωμένες διαχειριστικές αρχές να εξετάζουν τα έργα άλλων παρόχων και να επαληθεύουν ή να εντοπίζουν πιθανές παραβιάσεις, χωρίς την ανάγκη ενεργού συνεργασίας μεταξύ των αρχών·
- ⇒ Ευαισθητοποίηση σχετικά με τον κίνδυνο διπλής χρηματοδότησης μεταξύ άλλων χρηματοδοτών, συμπεριλαμβάνοντας το θέμα σε δραστηριότητες κατάρτισης· και
- ⇒ Ευαισθητοποίηση σχετικά με τις δυνατότητες αντιμετώπισης του κινδύνου διπλής χρηματοδότησης με τη χρήση πληροφοριακών συστημάτων και διαδικτυακών πόρων (π.χ. διάθεση των βάσεων δεδομένων των τμημάτων σε άλλες αρχές) και παροχή δυνατότητας σε όλους τους σχετικούς παρόχους να χρησιμοποιούν μη δημόσια συστήματα.

2.2. Εκτίμηση κινδύνου

Οι εκ των προτέρων έλεγχοι θα πρέπει να σχεδιάζονται βάσει αξιολόγησης κινδύνου που θα προσδιορίζει τους κινδύνους διπλής χρηματοδότησης (π.χ. μέτρα με παρόμοιες δράσεις, παρόμοιες επιχορηγήσεις για την ίδια ομάδα-στόχο, παρόμοια υποστήριξη τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε εθνικό επίπεδο, κ.λπ.).

Με βάση τα ευρήματα της αξιολόγησης κινδύνου, λαμβάνονται προληπτικά μέτρα για τον μετριασμό των κινδύνων (συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής πρόσθετων ελέγχων), όπως απαιτείται. Όπου είναι δυνατόν, μέτρα για την αποτροπή διπλής χρηματοδότησης ενσωματώνονται στους αρχικούς όρους επιχορήγησης. Διαφορετικά, σχεδιάζονται και εφαρμόζονται έλεγχοι του έργου κατά το στάδιο της υλοποίησης για τον μετριασμό των κινδύνων και την αποτροπή διπλής χρηματοδότησης.

Σε ορισμένα κράτη μέλη (π.χ. Εσθονία), για τον ΜΑΑ, όλοι οι δικαιούχοι (υπουργεία και εταίροι υλοποίησης) και οι ενδιαμέσιοι φορείς διενεργούν επίσης **αυτοαξιολόγηση** –χρησιμοποιώντας το ειδικό έντυπο– σχετικά με τη συμμόρφωση του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου του οργανισμού με τις αρχές προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ. Επιπλέον, σε ορισμένα κράτη μέλη (π.χ. Ιταλία) ένας ανεξάρτητος φορέας ελέγχου επαληθεύει εάν τα συστήματα διαχείρισης και ελέγχου του εθνικού φορέα συντονισμού και των φορέων που είναι υπεύθυνοι για την εφαρμογή του μέτρου συμμορφώνονται με την ισχύουσα νομοθεσία.

Εργαλεία όπως οι πίνακες κινδύνου επιτρέπουν στα κράτη μέλη να εντοπίζουν, να ταξινομούν και να ποσοτικοποιούν τους κινδύνους κατά τη φάση του σχεδιασμού. Αυτά τα εργαλεία αξιολογούν τόσο την πιθανότητα όσο και τον αντίκτυπο των κινδύνων (συμπεριλαμβανομένης της διπλής χρηματοδότησης) και λαμβάνουν υπόψη τους μικτούς και καθαρούς κινδύνους πριν και μετά τους ελέγχους.

Ορισμένα κράτη μέλη έχουν αναπτύξει έναν **πίνακα κινδύνου** για την αξιολόγηση της πιθανότητας και του αντίκτυπου ορισμένων τύπων κινδύνου στη διαχείριση των κονδυλίων της ΕΕ, με βάση την προηγούμενη εμπειρία κάθε οντότητας και τις διαδικασίες των συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου.

Πίνακας κινδύνου: το παράδειγμα της Ισπανίας

Η Ισπανία χρησιμοποιεί έναν πίνακα για την ενσωμάτωση υφιστάμενων κόκκινων σημαιών, όπως η υπερβολική συγχρηματοδότηση ή η ανεπαρκής τεκμηρίωση, και αξιολογεί περιοδικά τους κινδύνους για την τελειοποίηση των ελέγχων.

Η Ισπανία έχει αναπτύξει ένα εργαλείο αξιολόγησης κινδύνου, το οποίο ορίζει και ταξινομεί τους κινδύνους σύμφωνα με διαφορετικούς τρόπους διαχείρισης. Περιλαμβάνει τις ακόλουθες λεπτομέρειες: (i) αναφορά του κινδύνου· (ii) ορισμό του κινδύνου· (iii) περιγραφή του κινδύνου· (iv) την οντότητα που επηρεάζεται από τον κίνδυνο, διακρίνοντας μεταξύ Φορέα Λήψης Αποφάσεων, Φορέα Υλοποίησης, Δικαιούχο ή Τρίτο Μέρος· και (v) εάν ο κίνδυνος απάτης είναι εσωτερικός (μόνο εντός της οντότητας), εξωτερικός (μόνο εκτός της οντότητας) ή περίπτωση συμπαιγνίας (εμπλέκονται περισσότεροι από ένας φορείς).

Κάθε κίνδυνος περιγράφεται λεπτομερώς, μαζί με μια λίστα πιθανών κόκκινων σημαιών και ελέγχων. Εάν η οντότητα εντοπίσει έναν κίνδυνο που δεν έχει εντοπιστεί προηγουμένως, αυτός ο νέος κίνδυνος πρέπει να συμπεριληφθεί στον πίνακα, ώστε να μπορεί να αξιολογηθεί σύμφωνα με τις προαναφερθείσες οδηγίες.

Τα βασικά βήματα για την χρήση του εργαλείου είναι τα εξής:

1) Για κάθε προκαθορισμένο κίνδυνο, προσδιορίζεται ο μικτός κίνδυνος (δηλαδή το επίπεδο κινδύνου χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η επίδραση των υφιστάμενων ή προγραμματισμένων μελλοντικών ελέγχων). Ο μικτός κίνδυνος υπολογίζεται συνδυάζοντας μια εκτίμηση της πιθανότητας του κινδύνου (ο βαθμός στον οποίο είναι πιθανό να συμβεί) και τον αντίκτυπο του κινδύνου (τι συνέπειες μπορεί να έχει από οικονομική και μη οικονομική άποψη).

Ο αντίκτυπος (όπως οικονομικός ή φήμης) στον οργανισμό σε περίπτωση υλοποίησης του κινδύνου βαθμολογείται από 1 (περιορισμένος) έως 4 (σοβαρός). Ομοίως, η πιθανότητα να λάβει χώρα ο κίνδυνος βαθμολογείται από 1 (απίθανο) έως 4 (πολύ πιθανό).

2) Αξιολογείται η αποτελεσματικότητα των ελέγχων που ισχύουν σήμερα για τον μετριασμό του μικτού κινδύνου. Το εργαλείο προκαθορίζει μια σειρά από κόκκινες σημαίες και προτείνει προληπτικούς ελέγχους.

3) Ο κίνδυνος επαναξιολογείται, λαμβάνοντας υπόψη τον αντίκτυπο και την αποτελεσματικότητα των υφιστάμενων ελέγχων (δηλαδή, προσδιορισμός του καθαρού κινδύνου).

4) Στη συνέχεια, αναλύονται περαιτέρω έλεγχοι για τον μετριασμό του κινδύνου απάτης και αξιολογείται ο αντίκτυπος των προγραμματισμένων ελέγχων μετριασμού στον καθαρό κίνδυνο.

5) Το αποτέλεσμα της αξιολόγησης που θα διεξαχθεί θα είναι ο ορισμός του στοχευόμενου κινδύνου (δηλαδή του επιπέδου κινδύνου), λαμβάνοντας υπόψη τον αντίκτυπο των προγραμματισμένων νέων ελέγχων (δηλαδή τι θεωρείται αποδεκτό μετά την εφαρμογή αποτελεσματικών ελέγχων).

Τέλος, με βάση τον αντικειμενικό κίνδυνο που προκύπτει από την αξιολόγηση, θα τεθούν σε εφαρμογή πρόσθετοι έλεγχοι, ως εξής: εάν ο κίνδυνος είναι υψηλός (σοβαρός), πρέπει να ληφθούν άμεσα μέτρα· εάν ο κίνδυνος είναι μέτριος (σημαντικός), πρέπει να εφαρμοστεί μεσοπρόθεσμο σχέδιο δράσης· και εάν ο κίνδυνος είναι χαμηλός (αποδεκτός), πρέπει να πραγματοποιείται περιοδική επαναξιολόγηση, χωρίς να σχεδιάζονται πρόσθετα μέτρα.

3. Εκ των προτέρων επαληθεύσεις από τις διαχειριστικές αρχές

Οι κύριοι εκ των προτέρων έλεγχοι που διενεργούνται από τις διαχειριστικές αρχές για την επαλήθευση της επιλεξιμότητας των δαπανών και τον εντοπισμό πιθανών παρατυπιών, όπως η διπλή χρηματοδότηση, έχουν ως εξής.

- Εκ των προτέρων έλεγχοι που αξιολογούν την πιθανότητα διπλής χρηματοδότησης κατά τη δημιουργία νέων μέτρων.
- Εκχώρηση **μοναδικού κωδικού αναγνώρισης** σε κάθε έργο ή δράση, διασφαλίζοντας ότι το ίδιο έργο δεν χρηματοδοτείται περισσότερες από μία φορές.
- **Διοικητικοί έλεγχοι** για τον εντοπισμό πιθανών κινδύνων διπλής χρηματοδότησης, συμπεριλαμβανομένων:
 - επαλήθευσης ότι ο δικαιούχος δεν έχει λάβει χρηματοδότηση για το ίδιο έργο (ή παρόμοιο) από άλλα προγράμματα της ΕΕ ή εθνικές πηγές (δηλαδή, επαλήθευση ότι, για όλες τις πραγματικές δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν, οι δικαιούχοι έχουν υποβάλει σχετικά δικαιολογητικά έγγραφα κόστους ή άλλα έγγραφα με ισοδύναμη αποδεικτική αξία, καθένα από τα οποία περιλαμβάνει τον μοναδικό αριθμό της συμφωνίας επιχορήγησης).
 - ελέγχου του κατά πόσον το έργο έχει λάβει χρηματοδότηση από άλλα προγράμματα της ΕΕ ή εθνικές πηγές.
 - επαλήθευσης ότι ο δικαιούχος δεν έχει συμμετάσχει σε άλλα έργα με τους ίδιους ή παρόμοιους στόχους (δηλαδή έλεγχος διαθέσιμων βάσεων δεδομένων για άλλα έργα με παρόμοιους στόχους/δείκτες στην ίδια διεύθυνση).
 - ελέγχου των λογιστικών εγγραφών που παρέχονται από τον δικαιούχο.
 - ελέγχου πληροφοριών/δεδομένων σε διαθέσιμα πληροφοριακά συστήματα και βάσεις δεδομένων.

Λίστα ελέγχου για διπλή χρηματοδότηση κατά την επιλογή έργων: το παράδειγμα της Ιταλίας¹⁹

Σημεία επιθεώρησης		Περιεχόμενο ελέγχου
1	Προβλέπεται επίσης χρηματοδότηση από άλλα ταμεία της ΕΕ εκ των προτέρων (έγγραφα που έχουν εγκριθεί ή βρίσκονται υπό έγκριση από την Επιτροπή) για το σχετικό μέτρο του εθνικού σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΣΑΑ);	Ελέγξτε εάν αναφέρεται πηγή χρηματοδότησης της ΕΕ για το μέτρο του ΕΣΑΑ στα έγγραφα αναφοράς, πλέον του ΜΑΑ.
2	Παρέχεται επίσης εκ των προτέρων χρηματοδότηση από εθνικά/περιφερειακά/τοπικά/ιδιωτικά κεφάλαια για το σχετικό μέτρο του ΕΣΑΑ;	Ελέγξτε εάν στα έγγραφα αναφοράς αναφέρεται εθνική/περιφερειακή/τοπική/ιδιωτική πηγή χρηματοδότησης του μέτρου ΕΣΑΑ, πλέον του ΜΑΑ.

¹⁹ Εγκύκλιος αριθ. 13 του Υπουργείου Οικονομικών Υποθέσεων και Οικονομικών – Γενική Υπηρεσία Εθνικών Λογαριασμών της 28^{ης} Μαρτίου 2024:

https://www.rgs.mef.gov.it/VERSIONE-I/circolari/2024/circolare_n_13_2024/.

3	Επιτρέπει ο τύπος της διαδικασίας που επιλέχθηκε για την επιλογή έργων ή/και φορέων υλοποίησης (π.χ. προκήρυξη / πρόσκληση) χρηματοδότηση από άλλα ταμεία; Εάν ναι, παρακαλούμε διευκρινίστε εάν είναι ενωσιακό ή/και εθνικό / περιφερειακό / τοπικό / ιδιωτικό.	Στο πλαίσιο της επαλήθευσης της συνέπειας της προκήρυξης/πρόσκλησης με τα έγγραφα σχεδιασμού του ΕΣΑΑ (Παράρτημα CID, Επιχειρησιακές ρυθμίσεις), ελέγξτε εάν η προκήρυξη/πρόσκληση επιτρέπει τη χρηματοδότηση του έργου από άλλα ταμεία, διευκρινίζοντας εάν αυτά είναι ενωσιακά ή/και εθνικά/περιφερειακά/τοπικά/ιδιωτικά.
4	Προέβλεπε η διαδικασία επιλογής και τυχόν μεταγενέστερες διατάξεις τη σύνδεση του έργου με έναν ενιαίο κωδικό έργου (CUP) και την επισύναψή του σε όλα τα διοικητικά και λογιστικά έγγραφα;	Ελέγξτε εάν η τεκμηρίωση της διαδικασίας επιλογής απαιτεί τη σύνδεση του έργου με ένα CUP και την υποχρέωση επισύναψής του σε όλα τα διοικητικά και λογιστικά έγγραφα.
5	Σε περίπτωση που η διαδικασία επιλογής έργων ή/και φορέων υλοποίησης (π.χ. προκήρυξη/πρόσκληση κ.λπ.) προβλέπει ειδική δήλωση σχετικά με την απουσία διπλής χρηματοδότησης, έχει υποβληθεί η εν λόγω δήλωση;	Ελέγξτε τις διατάξεις της ειδοποίησης/πρόσκλησης. Εάν πρέπει να εκδοθεί δήλωση, ελέγξτε ότι η δήλωση έχει υποβληθεί.
5.1	Εάν ναι, έχετε διενεργήσει τους επίσημους ελέγχους που προβλέπονται στις κατευθυντήριες γραμμές που αναφέρονται στην εγκύκλιο RGS αριθ. 30 της 11/08/2022, όπως τροποποιήθηκε;	Επαληθεύστε την τυπική ορθότητα της δήλωσης, διασφαλίζοντας ότι έχει συνταχθεί (και υπογραφεί) από τον φορέα που υποχρεούται από το νόμο ή από την συγκεκριμένη προκήρυξη/πρόσκληση, κατά την έννοια του Προεδρικού Διατάγματος αριθ. 445/2000.

- Διεξαγωγή τακτικών **αξιολογήσεων κινδύνου** για τον εντοπισμό και τον μετριασμό πιθανών κινδύνων απάτης
- Εφαρμογή ελέγχων με δειγματοληψία όπου είναι σκόπιμο και εφικτό
- Διεξαγωγή επιτόπιων ελέγχων σε περίπτωση υποψίας, οι οποίοι μπορεί να περιλαμβάνουν:
 - έλεγχο για πλαστά έγγραφα, ελλείποντα έγγραφα, προμήθειες, υπηρεσίες ή κατασκευαστικά έργα που έχουν πράγματι παραδοθεί,
 - επαλήθευση ότι τα λογιστικά συστήματα του δικαιούχου διατηρούν διακριτική αναλυτική λογιστική, και
 - διασφάλιση ότι οι δικαιούχοι τοποθετούν αυτοκόλλητα που παρέχουν πληροφορίες σχετικά με το έργο για το οποίο χρηματοδοτήθηκε μια συγκεκριμένη υπηρεσία και ότι έχουν τοποθετηθεί ενημερωτικές πινακίδες για τις κατασκευαστικές δράσεις.
- **Υποχρεωτική υπεύθυνη δήλωση:** οι αιτούντες πρέπει να γνωστοποιήσουν τις σχετικές αιτήσεις χρηματοδότησης και να τεκμηριώσουν την απουσία διπλής χρηματοδότησης μέσω υπεύθυνης δήλωσης, η οποία περιλαμβάνεται στα έγγραφα που συνοδεύουν την αίτηση χρηματοδότησης. Οι υπεύθυνοι δηλώσεις πρέπει να διασταυρώνονται για διπλή χρηματοδότηση χρησιμοποιώντας άλλες πηγές, όπως βάσεις δεδομένων για έργα που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ και το Arachne.

- **Διασταυρούμενος έλεγχος αιτήσεων σε πληροφοριακά συστήματα και βάσεις δεδομένων:** κατά τη φάση της υποβολής αίτησης, οι αιτούντες θα πρέπει να διασταυρώνονται στα διαθέσιμα πληροφοριακά συστήματα για να διαπιστωθεί εάν συμμετέχουν σε παρόμοιες δραστηριότητες στο πλαίσιο διαφορετικών χρηματοδοτικών προγραμμάτων. Τέτοιοι έλεγχοι μπορούν να αποκαλύψουν έργα όπου ο αιτών είναι είτε ο κύριος αιτών είτε εταίρος (αριθμός έργου, όνομα, κατάσταση έργου, προϋπολογισμός και καταβληθέν ποσό επιχορήγησης, ημερομηνίες έναρξης και λήξης έργου, μέτρο και σύντομη περιγραφή των δράσεων). Ομοίως, οποιαδήποτε απόφαση σχετικά με την εφαρμογή κατάλληλων μέτρων μετριασμού (συμπεριλαμβανομένων των επιτόπιων ελέγχων) μπορεί να εξαρτάται από το εάν ένας δικαιούχος έχει εμπλακεί στο παρελθόν σε παρατυπίες.

Όσον αφορά τον ΜΑΑ, σε ορισμένα κράτη μέλη (π.χ. Βουλγαρία και Ιταλία) διενεργούνται εκ των προτέρων έλεγχοι για να διασφαλιστεί ότι όλες οι διαδικασίες επιλογής επαληθεύουν την απουσία διπλής χρηματοδότησης. Επιπλέον, όλες οι δηλώσεις που υποβάλλονται από τους επιλέξιμους φορείς υλοποίησης ελέγχονται για να επιβεβαιωθεί ότι τα προτεινόμενα έργα δεν λαμβάνουν διπλή χρηματοδότηση. Σε άλλα κράτη μέλη (π.χ. Τσεχία) τέτοιοι έλεγχοι διενεργούνται μόνο όταν υπάρχει υποψία διπλής χρηματοδότησης.

Διασταύρωση δεδομένων: το παράδειγμα της Ιταλίας και της Βουλγαρίας

Στην **Ιταλία**, μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας επιλογής, η διοίκηση συμπληρώνει ηλεκτρονικά μια «Βεβαίωση των ελέγχων που διενεργήθηκαν σχετικά με τη διαδικασία επιλογής έργων ή/και φορέων υλοποίησης». Αυτή η δήλωση επιτρέπει την τοποθέτηση *σημαίας* σε ένα συγκεκριμένο στοιχείο και την επισύναψη των δικαιολογητικών εγγράφων για τους διενεργηθέντες ελέγχους (π.χ. λίστες ελέγχου, εκθέσεις ελέγχου ή παρόμοια έγγραφα).

Στη **Βουλγαρία**, πριν από την υπογραφή της σύμβασης χρηματοδότησης, οι φορείς υλοποίησης διενεργούν διπλούς ελέγχους χρηματοδότησης για όλους τους φορείς (τελικό αποδέκτη και τους εταίρους τους):

- στο Εθνικό Πληροφοριακό Σύστημα Διαχείρισης και Παρακολούθησης των κονδυλίων της ΕΕ (UMIS) – εξάγοντας δεδομένα για όλα τα έργα που υλοποιούνται από τον τελικό αποδέκτη/εταίρο/ους και διασταυρώνοντας την απόδοσή τους με την επένδυση που προτείνεται για χρηματοδότηση· και
- στο Arachne – εξάγοντας μια λεπτομερή αναφορά για τον τελικό αποδέκτη/εταίρο/ους από την ενότητα «Φορείς – Αναζήτηση εταιρειών» του εργαλείου και διασταυρώνοντας τις πληροφορίες με τα δεδομένα που λαμβάνονται από το UMIS.

Οι έλεγχοι αρχειοθετούνται στο UMIS και τα αποδεικτικά στοιχεία των ελέγχων που διενεργήθηκαν και τα υποστηρικτικά ηλεκτρονικά έγγραφα επισυνάπτονται στις λίστες ελέγχου (π.χ. στιγμιότυπα οθόνης των ελέγχων στο UMIS και το Arachne).

- **Διοικητικοί έλεγχοι κατά την υλοποίηση των έργων:**

Έλεγχοι διενεργούνται επίσης κατά την υλοποίηση των έργων, για να διασφαλιστεί, για παράδειγμα, ότι δεν υπάρχει διπλή χρηματοδότηση. Αυτοί οι έλεγχοι μπορούν να αποτελούν μέρος των ελάχιστων απαιτήσεων για τους διοικητικούς ελέγχους των δράσεων του έργου.

Οι διαχειριστικές αρχές χρησιμοποιούν λεπτομερείς **λίστες ελέγχου** για την επαλήθευση της συμμόρφωσης κατά την επιλογή και την έγκριση του έργου, συμπεριλαμβανομένων ειδικών ελέγχων σχετικά με:

- τη συμμετοχή των δικαιούχων (και των εταίρων τους) σε άλλα έργα
- την επικάλυψη δράσεων με άλλα έργα
- την επαλήθευση του κόστους του έργου σε σχέση με τους μεμονωμένους κωδικούς του έργου
- τον εντοπισμό ταυτόχρονης αναφοράς αποτελεσμάτων σε όλα τα χρηματοδοτικά σχήματα, και

- τον έλεγχο ότι οι δηλωθείσες άμεσες δαπάνες του έργου δεν περιλαμβάνουν δαπάνες που καλύπτονται από SCO.

Τέτοιοι έλεγχοι μπορούν να διενεργούνται με ή χωρίς προηγούμενη ενημέρωση του δικαιούχου. Η τελευταία επιλογή θα διευκόλυνε την ταχεία συλλογή και αντιπαραβολή πληροφοριών σε περίπτωση υποψίας απάτης.

Εκ των προτέρων έλεγχοι: το παράδειγμα της Ελλάδας

Ενσωματωμένοι προληπτικοί έλεγχοι στο σύστημα ΟΠΣ-ΕΣΠΑ²⁰ για την αποτροπή διπλής χρηματοδότησης:

- τα τιμολόγια δεν μπορούν να καταχωρηθούν δύο φορές στο σύστημα
- κατανομή ποσών τιμολογίων – περιορισμός του συνολικού ποσού που διατίθεται σε διαφορετικά έργα, το οποίο δεν πρέπει να υπερβαίνει το συνολικό ποσό του τιμολογίου.

Αναφορές που προέρχονται από εθνικές βάσεις δεδομένων:

- Αναφορά ανά ΑΦΜ:
 - όλοι οι αριθμοί τιμολογίων που ταιριάζουν με τον ΑΦΜ μπορούν να εξαχθούν χρησιμοποιώντας τον ΑΦΜ του δικαιούχου ή του αναδόχου
 - επιτρέπει τη σύνδεση όλων των πληροφοριών πληρωμής με τα δεδομένα του τιμολογίου.
- Αναφορά ανά δικαιούχο:
 - κάθε δικαιούχος (συνοχής) και φορέας υλοποίησης (ΜΑΑ) έχει έναν μοναδικό αναγνωριστικό αριθμό
 - πληροφορίες σχετικά με τον αριθμό ΟΠΣ, τα ΕΔΕΤ και τον ΜΑΑ, περιγραφή του φυσικού αντικειμένου, χρονοδιάγραμμα

Αναφορά για την κρατική ενίσχυση:

- με βάση τον μοναδικό αριθμό φορολογικού μητρώου του δικαιούχου, οι ελεγκτές εξαγουν μία αναφορά ανοιχτών δεδομένων η οποία χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με τις αναφορές ΟΠΣ-ΕΣΠΑ (Ενότητα Επιχειρηματικής Ευφυΐας) για τον εντοπισμό πιθανής διπλής χρηματοδότησης στην περίπτωση του ελεγχόμενου δικαιούχου.

²⁰ Το ΟΠΣ-ΕΣΠΑ είναι ένα ενιαίο κεντρικό πληροφοριακό σύστημα, με ενιαία βάση δεδομένων όπου αποθηκεύονται δεδομένα που αφορούν όλα τα επιχειρησιακά προγράμματα της πολιτικής συνοχής και του ΜΑΑ. Το σύστημα είναι διαθέσιμο σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη (αρχή ελέγχου, αρχή πιστοποίησης, AFCOS (υπηρεσία συντονισμού καταπολέμησης της απάτης), φορείς υλοποίησης και διαχειριστική αρχή).

Εκ των προτέρων έλεγχοι: το παράδειγμα της Ιταλίας

Στην Ιταλία, ο έλεγχος του Ενιαίου Κωδικού Έργου (CUP) αποτελεί έναν πολύτιμο τρόπο παρακολούθησης και αναπαράστασης των χρηματοοικονομικών ροών.

Τα τιμολόγια ή ισοδύναμα έγγραφα και οι σχετικές ρυθμίσεις πληρωμών αποτελούν βασικά στοιχεία για την επαλήθευση των αναφερόμενων δαπανών. Εξ ου και η υποχρέωση να αναφέρεται – εκτός από τον CUP – ο κωδικός αναγνώρισης της προσφοράς (CIG), ο τίτλος του έργου και το πρόγραμμα αναφοράς.

Για να διευκολυνθεί η αναφορά στο πλαίσιο του ΜΑΑ, η διοίκηση έχει καταρτίσει επιχειρησιακές κατευθυντήριες γραμμές για τους φορείς υλοποίησης, οι απαιτήσεις των οποίων περιλαμβάνουν τη δημιουργία ξεχωριστού λογιστικού συστήματος και τη χρήση ενός συγκεκριμένου λογιστικού κώδικα. Επιπλέον, όλα τα διοικητικά και λογιστικά έγγραφα πρέπει να συνοδεύονται από απαραίτητα στοιχεία ιχνηλασιμότητας, όπως:

- μοναδικά αναγνωριστικά στοιχεία (όπως κωδικοί CUP και CIG) για να διασφαλίζεται η ακριβής κατανομή των δαπανών σε συγκεκριμένα έργα
- πληροφορίες τρέχοντος λογαριασμού
- τον τίτλο της παρέμβασης και την πηγή χρηματοδότησης.

Αυτές οι απαιτήσεις έχουν θεσπιστεί για να διασφαλιστεί η ιχνηλασιμότητα των χρηματοοικονομικών ροών, με σκοπό:

- την επιβεβαίωση ότι οι δράσεις και τα σχετικά έξοδα που υποστηρίζονται από τον ΜΑΑ δεν χρηματοδοτούνται επίσης από άλλα προγράμματα της ΕΕ, και
- την επαλήθευση ότι τα ορόσημα και οι στόχοι επιτεύχθηκαν αποκλειστικά με τη χρήση πόρων του ΜΑΑ, τηρώντας παράλληλα την αρχή της συμπληρωματικότητας.

Όταν οι διαχειριστικές αρχές εντοπίζουν παρατυπίες (π.χ. διπλά τιμολόγια, υπερβολική χρηματοδότηση για παρόμοιους στόχους ή μη υποστηριζόμενες δαπάνες), οι εντοπισμένες περιπτώσεις πρέπει να **επισημαίνονται** για άμεση παρακολούθηση.

Τα συστήματα ελέγχου των κρατών μελών για διπλή χρηματοδότηση δεν θα πρέπει να βασίζονται αποκλειστικά σε υπεύθυνες δηλώσεις από τους δικαιούχους κονδυλίων της ΕΕ χωρίς να τις διασταυρώνουν με άλλες πηγές, όπως οι υπάρχουσες βάσεις δεδομένων για έργα που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ και το εργαλείο βαθμολόγησης κινδύνου Aragone. Θα ήταν επίσης χρήσιμο να δημιουργηθούν και να διατηρούνται βάσεις δεδομένων σε εθνικό επίπεδο που να καλύπτουν τα εθνικά χρηματοδοτούμενα προγράμματα (συμπεριλαμβανομένων των δράσεων και των δαπανών των υποστηριζόμενων δικαιούχων).

Θα πρέπει να δημιουργηθούν **συνέργειες και μηχανισμοί συντονισμού** με τις αρχές που εφαρμόζουν άλλα προγράμματα της ΕΕ, ώστε να διασφαλιστεί μια συντονισμένη προσέγγιση στην παρακολούθηση των δαπανών και να αποτραπεί η διπλή χρηματοδότηση μέσω της χρήσης των διαφόρων ταμείων της ΕΕ. Για παράδειγμα, στην Ιταλία, το συντονιστικό όργανο του ΕΣΑΑ αποτελεί μέρος της Επιτροπής για τη Συμφωνία Εταιρικής Σχέσης 2021-2027, η οποία επικεντρώνεται στον στρατηγικό συντονισμό μεταξύ των μέσων συνοχής και των εθνικών και ενωσιακών επενδυτικών προγραμμάτων. Επιπλέον, ο πίνακας υποβολής εκθέσεων και παρακολούθησης που έχει συσταθεί στο συντονιστικό όργανο για το ΕΣΑΑ είναι ανοιχτός στη συμμετοχή των αρχών της πολιτικής συνοχής για οριζόντια ζητήματα, όπως η πρόληψη και ο έλεγχος της διπλής χρηματοδότησης. Τέλος, οι επιτροπές παρακολούθησης των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής διασφαλίζουν την παρουσία ενός σημείου επαφής για τις παρεμβάσεις του ΕΣΑΑ που βρίσκεται στην περιοχή.

B. Εκ των υστέρων έλεγχοι

Οι εκ των υστέρων έλεγχοι για τη διπλή χρηματοδότηση σε έργα που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ διενεργούνται σε δύο επίπεδα:

1. το επίπεδο υλοποίησης, το οποίο είναι συνήθως το επίπεδο της αντίστοιχης διαχειριστικής αρχής ή της αρχής πληρωμής
2. το επίπεδο ελέγχου, το οποίο είναι συνήθως το επίπεδο της αντίστοιχης αρχής ελέγχου.

1. Έλεγχοι πρώτου επιπέδου (επιπέδου υλοποίησης)

ο Η επαλήθευση της τεκμηρίωσης περιλαμβάνει:

- την εξέταση των εγγράφων ανάθεσης συμβάσεων, των δεδομένων υλοποίησης του έργου και της τεκμηρίωσης της πηγής χρηματοδότησης, ώστε να διασφαλίζεται ότι υπάρχουν διατάξεις και μέτρα για την αποφυγή διπλής χρηματοδότησης
- επιβεβαίωση ότι οι δαπάνες καταγράφονται σε διακριτούς λογιστικούς λογαριασμούς σε επίπεδο έργου και ανά πηγή χρηματοδότησης
- έλεγχο ότι τα φυσικά παραδοτέα, οι δράσεις και οι σχετικές δαπάνες είναι σαφή και διακριτά, σε περίπτωση που τα έργα που χρηματοδοτούνται από διαφορετικές πηγές: (i) έχουν παραταθεί, (ii) αλληλεπικαλύπτονται, ή (iii) αλληλοσυμπληρώνονται
- έλεγχο ότι τα τιμολόγια και τα δικαιολογητικά έγγραφα αναφέρουν σαφώς την πηγή χρηματοδότησης και δεν σχετίζονται με υπηρεσίες/προμήθειες/εργασίες που καλύπτονται από προηγούμενες πληρωμές
- την εξέταση εκθέσεων και δεδομένων από άλλους φορείς υλοποίησης ή δημόσιους φορείς για πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με συγχρηματοδοτούμενα έργα
- την επιβεβαίωση της χρήσης της ηλεκτρονικής τιμολόγησης (όπου εφαρμόζεται) και επαλήθευση της συμμόρφωσης με τις διαδικαστικές απαιτήσεις, συμπεριλαμβανομένων των δηλώσεων, της κεντρικής τεκμηρίωσης και της βεβαίωσης ελέγχου
- την επαλήθευση ότι οι δαπάνες υποβάλλονται μόνο μία φορά κατά την περίοδο υλοποίησης του έργου και δεν δηλώνονται σε άλλο έργο ή πηγή χρηματοδότησης
- τη διασφάλιση ότι τα έξοδα δεν υπερβαίνουν το εγκεκριμένο ποσό της αναφερόμενης σύμβασης και ότι τα τιμολόγια δεν επικαλύπτονται με υπηρεσίες/προμήθειες που έχουν ήδη πληρωθεί
- τον έλεγχο της παρουσίας όλων των δικαιολογητικών που πιστοποιούν την απουσία διπλής χρηματοδότησης και της συμμόρφωσής τους με τις απαιτήσεις του ελέγχου
- την επιβεβαίωση, σε περίπτωση έργων που βρίσκονται σε εξέλιξη, ότι έχουν ληφθεί μέτρα (όπως διασταύρωση αναφορών και αίτημα για πρόσθετη τεκμηρίωση) για να αποκλειστεί η πιθανότητα διπλής χρηματοδότησης.

ο Οι διασταυρούμενοι έλεγχοι με πληροφοριακά συστήματα και άλλες αρχές περιλαμβάνουν:

- έλεγχο των (εθνικών και ενωσιακών) κεντρικών και ειδικών για κάθε έργο πληροφοριακών συστημάτων για τον εντοπισμό επικαλύψεων ή παρόμοιων έργων που χρηματοδοτούνται από άλλα χρηματοδοτικά σχήματα
- διασταυρούμενους ελέγχους, με χρήση βάσεων δεδομένων όπως το Πληροφοριακό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων και αναφορές από άλλους φορείς υλοποίησης, των χρηματοδοτικών σχημάτων των έργων που υλοποιούνται από τον ίδιο φορέα

- διεξαγωγή συνεντεύξεων με εκπροσώπους του φορέα υλοποίησης για το εντοπισμό μέτρων που χρησιμοποιούνται για την πρόληψη και τον εντοπισμό διπλής χρηματοδότησης σε συγχρηματοδοτούμενα έργα
- τη συνεργασία με άλλους φορείς που διαχειρίζονται σχετική ενωσιακή ή εθνική χρηματοδότηση για τη διασφάλιση του συντονισμού και της ανταλλαγής πληροφοριών.
- **Η συγκεκριμένη λίστα ελέγχου για τη διπλή χρηματοδότηση περιλαμβάνει:**
 - έλεγχο ότι, κατά τη φάση έγκρισης του έργου, προσκομίστηκε επαρκής τεκμηρίωση, συμπεριλαμβανομένων αποδεικτικών στοιχείων για μέτρα αποφυγής διπλής χρηματοδότησης και αναφορών σε επεκτάσεις, συνέργειες ή συμπληρωματικότητα του έργου
 - διασφάλιση της συμμόρφωσης με τον στόχο της χρηματοδότησης, αποκλείοντας παράλληλα τις επικαλυπτόμενες συνεισφορές από άλλες πηγές χρηματοδότησης
 - έλεγχο ότι οι δαπάνες: (i) αφορούν αποκλειστικά το έργο (ii) είναι απαραίτητες για την υλοποίησή του, και (iii) αντιστοιχούν στις εργασίες που πραγματικά εκτελέστηκαν και στις υπηρεσίες ή τα παραδοτέα που πραγματικά παρέχονταν.

2. Έλεγχοι δεύτερου επιπέδου (επιπέδου ελέγχου)

Η λίστα ελέγχου έχει σχεδιαστεί για να διασφαλίζει ότι οι φορείς υλοποίησης και οι δημόσιοι φορείς λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για την αποτροπή της διπλής χρηματοδότησης των έργων τους και ότι υπάρχει κατάλληλη τεκμηρίωση και διαδικασίες για την υποστήριξη της διαδικασίας ελέγχου.

- **Οι προκαταρκτικοί έλεγχοι περιλαμβάνουν:**
 - συλλογή πληροφοριών σχετικά με τα συγκεκριμένα μέτρα και διαδικασίες που έχει καταρτίσει ο φορέας υλοποίησης για την αποφυγή διπλής χρηματοδότησης και αξιολόγηση του τρόπου με τον οποίο εφαρμόστηκαν στο ελεγχόμενο έργο
 - εξέταση αναφορών από άλλους φορείς υλοποίησης ή δημόσιους φορείς που παρέχουν πληροφορίες σχετικά με συγχρηματοδοτούμενα έργα (ιδίως για κρατικές ενισχύσεις και δάνεια), και έλεγχο των αναφορών στο Πληροφοριακό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων, εάν ισχύει, για τα έργα κρατικών ενισχύσεων
 - έλεγχο αναφορών στα κεντρικά και ειδικά για κάθε έργο πληροφοριακά συστήματα (συμπεριλαμβανομένων του Συστήματος Δημοσιονομικής Διαφάνειας, του Kohesio και του Arachne)
 - διεξαγωγή ελέγχων στο Arachne που θα μπορούσαν να αφορούν τους ακόλουθους δείκτες:
 - δικαιούχοι/εταίροι/εργολάβοι που συμμετέχουν σε πολλά έργα / επιχειρησιακά προγράμματα
 - ανάδοχοι που συμμετέχουν σε πολλά έργα του δικαιούχου
 - μέλη κοινοπραξίας που συμμετέχουν σε πολλά έργα
 - υπεργολάβοι που συμμετέχουν σε πολλά έργα.

○ **Οι ειδικοί έλεγχοι για διπλή χρηματοδότηση περιλαμβάνουν:**

- έλεγχο ότι, κατά τη φάση έγκρισης του έργου, υπήρξε επαρκή τεκμηρίωση που να αφορά ειδικά την αποφυγή διπλής χρηματοδότησης σε σχέση με: επεκτάσεις του έργου, συνεργίες και συμπληρωματικότητα με άλλα έργα που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ ή τα κράτη μέλη
- επιβεβαίωση ότι το παραδοτέο του έργου και οι σχετικές δαπάνες είναι σαφώς καθορισμένες και διακριτές, ιδίως για τις επεκτάσεις έργων, τις συνεργίες και τα συμπληρωματικά έργα
- διασφάλιση ότι η αρχή που διενεργεί τους ελέγχους πρώτου επιπέδου έχει καταρτίσει μία τεκμηριωμένη λίστα ελέγχου και αναφορά για όλα τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα και τα έχει υποβάλει μέσω ενός κεντρικού πληροφοριακού συστήματος
- διεξαγωγή συνεντεύξεων με μέλη του προσωπικού του φορέα υλοποίησης για τον εντοπισμό πιθανής διπλής χρηματοδότησης.

Λίστα ελέγχου για διπλή χρηματοδότηση που περιλαμβάνεται στο ΣΑΑ: το παράδειγμα της Ισπανίας		
1. Μπορεί το έργο που χρηματοδοτείται με κεφάλαιο από τον ΜΑΑ να λάβει χρηματοδότηση και από άλλα μέσα, είτε εθνικά είτε από την ΕΕ;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
Συνεχίστε μόνο εάν έχετε επιλέξει «ΝΑΙ» στην ερώτηση 1.		
2. Υπάρχουν δικαιολογητικά (π.χ. τιμολόγια ή πιστοποιήσεις από τον φορέα διαχείρισης) που να αποδεικνύουν ότι η χρηματοδότηση από άλλα μέσα δεν χρησιμοποιήθηκε για την κάλυψη των ίδιων δαπανών που χρηματοδοτήθηκαν με κεφάλαια του ΜΑΑ;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
3. Οι δράσεις που χρηματοδοτήθηκαν με πόρους του ΜΑΑ και εκείνες που χρηματοδοτήθηκαν από άλλα μέσα έχουν αποτυπωθεί στο αντίστοιχο σύστημα επιχειρησιακής διαχείρισης (π.χ. στη Εθνική Βάση Δεδομένων Επιχορηγήσεων ή στην Πλατφόρμα Δημοσίων Συμβάσεων) ή σε άλλη βάση δεδομένων με λειτουργίες παρακολούθησης και ελέγχου (π.χ. σύστημα Arachne);	ΝΑΙ	ΟΧΙ
4. Έχει το έργο τον δικό του μοναδικό αναγνωριστικό αριθμό έργου;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
Ενεργοποιήστε τον συναγερμό εάν απαντήσατε «ΟΧΙ» σε οποιαδήποτε από τις ερωτήσεις 2, 3 και 4.		

○ **Οι έλεγχοι δημοσιονομικής τεκμηρίωσης περιλαμβάνουν:**

- έλεγχο ότι η τεκμηρίωση του έργου αναφέρει σαφώς την πηγή της χρηματοδότησης
- επαλήθευση ότι ο φορέας υλοποίησης τηρεί λεπτομερή αρχεία όλων των λογιστικών εγγράφων για κάθε έργο
- έλεγχο ότι κάθε δαπάνη (i) αφορά αποκλειστικά το έργο (ii) είναι απαραίτητη για την υλοποίησή του, και (iii) αντιστοιχεί στις εργασίες που εκτελέστηκαν και στις υπηρεσίες ή τα παραδοτέα που παρέχονται
- επιβεβαίωση ότι οι δαπάνες: (i) δεν έχουν χρηματοδοτηθεί από άλλο ταμείο/πηγή (ii) έχουν υποβληθεί μόνο μία φορά κατά την περίοδο υλοποίησης του έργου, και (iii) δεν έχουν δηλωθεί στο πλαίσιο άλλου έργου.

○ **Η αξιολόγηση κινδύνου για τους επιτόπιους ελέγχους περιλαμβάνει:**

- επαλήθευση του κατά πόσον ο δικαιούχος συμμετέχει σε άλλα έργα (δηλαδή, εάν συμμετέχει ή έχει επικαλυπτόμενες δράσεις που χρηματοδοτούνται και από άλλες πηγές)
- έλεγχο των διαθέσιμων βάσεων δεδομένων τόσο πριν όσο και κατά τη διάρκεια του επιτόπιου ελέγχου

- αξιολόγηση του επιπέδου κινδύνου και απόδοση βαθμολογίας (η οποία περιγράφεται λεπτομερώς στον πίνακα αξιολόγησης κινδύνου) στον εντοπισμένο κίνδυνο
- αύξηση του επιπέδου κινδύνου του έργου, σε περίπτωση εντοπισμού κινδύνου, ώστε το έργο να είναι επιλέξιμο για επιτόπιους ελέγχους
- τη χρήση της μεθόδου δειγματοληψίας για τους επιτόπιους ελέγχους, όπως περιγράφεται στις θεσπισμένες διαδικασίες εργασίας, για να διασφαλιστεί μια συστηματική προσέγγιση στην επιλογή των έργων που θα ελεγχθούν
- τη χρήση της λίστας ελέγχου για τους επιτόπιους ελέγχους, η οποία περιλαμβάνει ένα υποχρεωτικό σημείο ελέγχου, για να ελεγχθεί εάν ο δικαιούχος συμμετέχει επίσης σε άλλα έργα ή έχει επικαλυπτόμενες δράσεις που χρηματοδοτούνται επίσης από άλλες πηγές με άλλα έργα, και εάν τα στοιχεία των δαπανών έχουν πράγματι λάβει διπλή χρηματοδότηση.

Έλεγχοι για διπλή χρηματοδότηση: το παράδειγμα της Ιταλίας

Στην Ιταλία, οι κεντρικές αρχές που είναι υπεύθυνες για το ΣΑΑ υποχρεούνται να διενεργούν: (i) τυπικούς ελέγχους σε όλες τις αναφορές δαπανών που υποβάλλονται από τους φορείς υλοποίησης, για να αναλύσουν την ορθότητα και την πληρότητα των δεδομένων και των πληροφοριών· και (ii) ουσιαστικούς ελέγχους για την επαλήθευση της κανονικότητας των δαπανών και των διαδικασιών που αναφέρονται.

Οι **τυπικοί έλεγχοι** περιλαμβάνουν την επαλήθευση της ύπαρξης: (i) της «βεβαίωσης των ελέγχων που διενεργήθηκαν στο έργο» (η αναφορά δαπανών από τους φορείς υλοποίησης) και (ii) της τεκμηρίωσης που ζητείται στις οδηγίες που παρέχονται από την ίδια την κεντρική διοίκηση (π.χ. δήλωση ότι δεν υπάρχει διπλή χρηματοδότηση) για τον έλεγχο της διπλής χρηματοδότησης.

Ο **έλεγχος επαλήθευσης** περιλαμβάνει τον έλεγχο της μη διπλής χρηματοδότησης. Αυτό επιτυγχάνεται, μεταξύ άλλων μεθόδων, με την επαλήθευση της ακρίβειας και της ορθότητας των δηλώσεων σχετικά με την απουσία διπλής χρηματοδότησης που υποβάλλονται από τους φορείς υλοποίησης, τόσο στο στάδιο της υποβολής της πρότασης έργου όσο και στο στάδιο της αναφοράς δαπανών. Αυτό περιλαμβάνει, ειδικότερα, τον έλεγχο της παρουσίας: (i) των υποχρεωτικών πληροφοριών σχετικά με την ιχνηλασιμότητα που απαιτούνται από την ισχύουσα νομοθεσία· και, σε κάθε περίπτωση, (ii) των πληροφοριών που απαιτούνται για να διασφαλιστεί ότι η δαπάνη είναι πλήρως επιλέξιμη για το χρηματοδοτούμενο έργο - όπως ο ενιαίος κωδικός έργου (CUP), ο κωδικός αναγνώρισης προσφοράς (CIG), οι τραπεζικοί λογαριασμοί, η αναφορά στον τίτλο του έργου και η αναφορά στη χρηματοδότηση από κονδύλια της ΕΕ. Επιπλέον, διενεργούνται λεπτομερείς διασταυρούμενοι έλεγχοι μέσω ερωτημάτων σε συγκεκριμένες πλατφόρμες.

Ως αποτέλεσμα αυτών των ενεργειών, οι φορείς υλοποίησης πρέπει να τεκμηριώνουν τους σχετικούς ελέγχους. Το υποκείμενο εργαλείο ελέγχου που χρησιμοποιείται (λίστα ελέγχου, έκθεση ελέγχου ή παρόμοιο έγγραφο) τηρείται στα αρχεία και πρέπει να διατίθεται κατόπιν αιτήματος των εξωτερικών φορέων ελέγχου ή/και των εθνικών και ενωσιακών αρχών ελέγχου.

3. Ειδικοί έλεγχοι για τα κεφάλαια του ΚΚΔ

Για τους *εκ των υστέρων* ελέγχους και λογιστικούς ελέγχους των κονδυλίων του ΚΚΔ, η λίστα ελέγχου περιλαμβάνει τους ακόλουθους ελέγχους για διπλή χρηματοδότηση.

- Την **υπεύθυνη δήλωση** του δικαιούχου ότι δεν υπάρχει διπλή χρηματοδότηση, η οποία περιλαμβάνεται στα έγγραφα που συνοδεύουν την αίτηση χρηματοδότησης. Η αρχή ελέγχου θα πρέπει να ελέγξει: (i) ότι η υπεύθυνη δήλωση επαληθεύτηκε κατά την αξιολόγηση του έργου από τη διαχειριστική αρχή· και (ii) ότι στο φύλλο αξιολόγησης έχει επισυναφθεί κατάλληλη

τεκμηρίωση που να επιβεβαιώνει ότι δεν έχει ληφθεί χρηματοδότηση από άλλα ταμεία ή προγράμματα για τις ίδιες προϋπολογισμένες δαπάνες.

- **Αυτοματοποιημένο έλεγχο τιμολογίου** (βάσει του αριθμού/ημερομηνίας/ποσού τιμολογίου) για να διασφαλιστεί ότι για όλα τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα το ίδιο τιμολόγιο δεν μπορεί να δηλωθεί περισσότερες από μία φορές στο κεντρικό πληροφοριακό σύστημα.

Για τα **δημόσια έργα και τα έργα κρατικών ενισχύσεων**, η διπλή χρηματοδότηση ελέγχεται μέσω του λεπτομερούς τμήματος της λίστας ελέγχου για τον δημοσιονομικό έλεγχο και τον επιτόπιο έλεγχο, ο οποίος περιέχει ελέγχους σχετικά με:

- τη νομιμότητα των δαπανών
- την ακρίβεια των λογιστικών διαδικασιών που ακολουθήθηκαν και τα παραγόμενα αρχεία
- την αντιστοίχιση του κόστους με τα πραγματικά παραδοτέα/εργασίες/υπηρεσίες.

Για τα **έργα κρατικών ενισχύσεων**, η απουσία διπλής χρηματοδότησης πρέπει να επιβεβαιώνεται, μεταξύ άλλων μέσων, με τη διενέργεια διασταυρωτικών ελέγχων στα διαθέσιμα εθνικά πληροφοριακά συστήματα σχετικά με όλη τη χρηματοδότηση που έχουν λάβει οι δικαιούχοι ενός μέτρου ενίσχυσης από οποιαδήποτε προγράμματα που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του ΜΑΑ και άλλων χρηματοδοτικών εργαλείων κατά την τρέχουσα και την προηγούμενη προγραμματική περίοδο.

Για έργα που παρέχουν **υπηρεσίες**, η αρχή ελέγχου ελέγχει ότι η διαχειριστική αρχή έχει προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία ότι η ίδια υπηρεσία δεν παρασχέθηκε από τα ίδια άτομα την ίδια χρονική στιγμή, δηλαδή κατά την ίδια χρονική περίοδο σε διαφορετικά έργα του ίδιου ή άλλου προγράμματος.

C. Εργαλεία πληροφορικής για την ανίχνευση διπλής χρηματοδότησης

1. Εργαλεία ΕΕ

Το **Arachne** είναι ένα ολοκληρωμένο πληροφοριακό εργαλείο εξόρυξης δεδομένων και βαθμολόγησης κινδύνου που αναπτύχθηκε από την Επιτροπή για να βοηθήσει τις εθνικές αρχές να εντοπίζουν απάτες και παρατυπίες (συμπεριλαμβανομένης της διπλής χρηματοδότησης) στους ελέγχους.

- Το Arachne δημιουργεί μια ολοκληρωμένη βάση δεδομένων έργων που υλοποιούνται στο πλαίσιο των διαρθρωτικών ταμείων στην ΕΕ και παρέχονται από τις διαχειριστικές αρχές για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), μεταξύ άλλων.
- Εμπλουτίζει τα δεδομένα με δημόσια διαθέσιμες πληροφορίες, προκειμένου να εντοπίσει, βάσει ενός συνόλου δεικτών κινδύνου, τα έργα, τους δικαιούχους, τις συμβάσεις και τους εργολάβους που ενδέχεται να έχουν κίνδυνο απάτης, σύγκρουσης συμφερόντων και παρατυπιών.
- Δεν αποσκοπεί στην αξιολόγηση της συμπεριφοράς μεμονωμένων δικαιούχων χρηματοδότησης και ως εκ τούτου δεν αποκλείει αυτόματα κανέναν δικαιούχο από τα κεφάλαια.
- Παρέχει εξαιρετικά πολύτιμες ειδοποιήσεις κινδύνου για να εμπλουτίσει τις διαχειριστικές επαληθεύσεις, αλλά δεν παρέχει καμία απόδειξη σφαλμάτων, παρατυπιών ή απάτης.
- Μπορεί να αυξήσει την αποτελεσματικότητα στην επιλογή των έργων και των διαχειριστικών επαληθεύσεων και μπορεί να ενισχύσει περαιτέρω την αναγνώριση, την πρόληψη και τον εντοπισμό απάτης.
- Μπορεί να αποτελέσει ένα ισχυρό εργαλείο για την πρόληψη και τον εντοπισμό διπλής χρηματοδότησης, αλλά η χρησιμότητά του εξαρτάται από την πληρότητα των δεδομένων

που ανεβάζουν τα κράτη μέλη. Επομένως, οι διασταυρούμενοι έλεγχοι έργων μεταξύ πηγών χρηματοδότησης είναι δυνατοί μόνο εάν έχουν ανεβάσει τα δεδομένα των έργων. Ωστόσο, δεν το έχουν κάνει όλα τα κράτη μέλη, επειδή η ανάρτηση αυτών των δεδομένων είναι προς το παρόν μόνο προαιρετική.

Για το ΠΔΠ μετά το 2027, η αναδιατύπωση του Δημοσιονομικού Κανονισμού δημιουργεί μια νομική βάση και εισάγει εγκάρσια μέτρα για τη δημιουργία ενός νέου εργαλείου εξόρυξης δεδομένων και βαθμολόγησης κινδύνου, το οποίο βασίζεται στην εμπειρία που έχει αποκτηθεί με το τρέχον εργαλείο Arachne. Αυτό το νέο εργαλείο θα χρησιμοποιείται σε όλες τις μεθόδους διαχείρισης (άμεση, έμμεση και κοινή) και θα είναι υποχρεωτικό για τα κράτη μέλη να εισάγουν δεδομένα σε αυτό. Αυτό σημαίνει ότι, από την 1η Ιανουαρίου 2028, τα κράτη μέλη και άλλοι φορείς που εκτελούν τον προϋπολογισμό της ΕΕ θα κοινοποιούν τα δεδομένα (δηλαδή θα παρέχουν πρόσβαση) που έχουν αποθηκευτεί και συλλεχθεί σύμφωνα με τις απαιτήσεις που ορίζονται στις τομεακές βασικές πράξεις.

Πριν καταστήσει υποχρεωτική τη χρήση του εργαλείου, η Επιτροπή θα χρησιμοποιήσει έναν κατάλογο σαφών κριτηρίων που ορίζονται στον Δημοσιονομικό Κανονισμό για να αξιολογήσει εάν το εργαλείο θα είναι έτοιμο εγκαίρως για το ΠΔΠ μετά το 2027. Η χρήση του εργαλείου θα παραμείνει προαιρετική στο μεταξύ.

Η Ιταλία αποτελεί παράδειγμα ορθής πρακτικής σε εθνικό επίπεδο. Έχει συστήσει μια **τεχνική ομάδα** εκπροσώπων των διαχειριστικών και ελεγκτικών αρχών για το Arachne. Αυτή η τεχνική ομάδα συνέταξε τις εθνικές κατευθυντήριες γραμμές για τη χρήση του κοινοτικού συστήματος καταπολέμησης της απάτης Arachne για τις διαχειριστικές αρχές, τις αρχές πιστοποίησης και τις αρχές ελέγχου, καθώς και για τους ενδιαμέσους φορείς.

Το **FENIX** είναι το εργαλείο αναφοράς που χρησιμοποιείται από τα κράτη μέλη για την αναφορά της προόδου στην εφαρμογή των ΣΑΑ τους και από την Επιτροπή για την παρακολούθηση αυτής της προόδου. Το Fenix περιέχει: (i) πληροφορίες σχετικά με τη δομή και το περιεχόμενο κάθε ΣΑΑ· (ii) πληροφορίες που αποστέλλονται από τα κράτη μέλη για την υποστήριξη των αιτημάτων πληρωμής τους· (iii) μια προκαταρκτική αξιολόγηση που καταρτίζεται από την Επιτροπή για κάθε ορόσημο και έναν στόχο· (iv) πληροφορίες που υποβάλλονται από τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της εξαμηνιαίας υποβολής εκθέσεων σχετικά με την πρόοδο όσον αφορά τα ορόσημα και τους στόχους· (v) κοινούς δείκτες· και (vi) χρηματοδότηση από άλλες πηγές της ΕΕ.

Το **Kohesio** είναι μια ολοκληρωμένη βάση δεδομένων γνώσεων που παρέχει εύκολη και διαφανή πρόσβαση σε επικαιροποιημένες πληροφορίες σχετικά με έργα και δικαιούχους που συγχρηματοδοτούνται στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής της ΕΕ. Σύμφωνα με τις υποχρεώσεις τους για ενημέρωση και επικοινωνία, τα κράτη μέλη της ΕΕ και οι αρχές των προγραμμάτων δημοσιεύουν καταλόγους πράξεων και τους αντίστοιχους δικαιούχους. Το Kohesio συγκεντρώνει και τυποποιεί τα δεδομένα σε αυτούς τους καταλόγους πράξεων. Οι αντίστοιχες διαχειριστικές αρχές είναι υπεύθυνες για όλα τα δεδομένα που δημοσιεύονται στους καταλόγους.

2. Εθνικά εργαλεία

Τα κράτη μέλη βασίζονται σε εθνικά πληροφοριακά συστήματα που παρακολουθούν τις δαπάνες, εντοπίζουν τους δικαιούχους και διασταυρώνουν δεδομένα μεταξύ προγραμμάτων για την πρόληψη και τον εντοπισμό διπλής χρηματοδότησης σε έργα που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ. Το **Παράρτημα II** παρέχει παραδείγματα εθνικών κεντρικών πληροφοριακών συστημάτων.

Η **διαλειτουργικότητα** των πληροφοριακών συστημάτων και των βάσεων δεδομένων είναι απαραίτητη για την εκτέλεση ελέγχων για διπλή χρηματοδότηση σε έργα που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ. Αυτό συμβαίνει επειδή επιτρέπει την παρακολούθηση σε πραγματικό χρόνο, αυτοματοποιημένους ελέγχους, βελτιωμένη διαφάνεια και ενισχυμένη συνεργασία – μειώνοντας έτσι τελικά τον κίνδυνο οικονομικών απωλειών και μη συμμόρφωσης.

Το επίπεδο διαλειτουργικότητας εντός των κρατών μελών ποικίλλει σημαντικά. Ορισμένα κράτη μέλη έχουν σημειώσει σημαντική πρόοδο στην εφαρμογή διαλειτουργικών συστημάτων και βάσεων δεδομένων, αλλά άλλα εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν προκλήσεις. Επιπλέον, η διαλειτουργικότητα μεταξύ των κρατών μελών παραμένει περιορισμένη, ιδίως για διασυνοριακά έργα. Οι κατακερματισμένες προσεγγίσεις και η έλλειψη τυποποίησης δυσχεραίνουν την ανταλλαγή πληροφοριών σε επίπεδο ΕΕ.

Διαλειτουργικότητα πληροφοριακών συστημάτων: το παράδειγμα της Ιταλίας

Στην Ιταλία, το πληροφοριακό σύστημα ReGIS έχει ενσωματωθεί με τη βάση δεδομένων BDAP-MOP²¹, η οποία περιέχει έργα που χρηματοδοτούνται από πόρους του κρατικού προϋπολογισμού. Η βάση δεδομένων BDAP-MOP επιτρέπει επίσης την υποβολή ερωτημάτων στην BDU²² χρησιμοποιώντας τον **μοναδικό κωδικό έργου (CUP)** για έργα από προηγούμενες προγραμματικές περιόδους (δηλαδή 2007-2013 και 2014-2020) και για έργα που χρηματοδοτούνται από εθνικούς πόρους.

Οι φορείς που εμπλέκονται στους ελέγχους (οι φορείς υλοποίησης και η διοίκηση που είναι υπεύθυνη για το μέτρο του ΣΑΑ) μπορούν να εντοπίσουν τους σχετικούς οικονομικούς πόρους μέσω **μοναδικών κωδικών** που έχουν εκχωρηθεί σε έργα δημοσίων επενδύσεων και στους δικαιούχους χρηματοδότησης (CF/PIVA²³). Αυτό διασφαλίζει ότι μπορούν να εντοπιστούν πιθανές περιπτώσεις διπλής χρηματοδότησης.

Για παράδειγμα, στο πλαίσιο των ουσιαστικών ελέγχων, η διοίκηση μπορεί να διασταυρώσει τις ακόλουθες πλατφόρμες για την εξαγωγή δεδομένων/αναφορών που είναι χρήσιμες για τους σχετικούς ελέγχους

- Το πληροφοριακό σύστημα ReGIS χρησιμοποιείται για την επαλήθευση, μέσω συγκεκριμένων κλειδιών πληροφοριών (όπως το CUP και το CLP του έργου), εάν το έργο χρηματοδοτείται επίσης από άλλα ταμεία της ΕΕ ή από τακτικούς και έκτακτους εθνικούς πόρους
- Η πλατφόρμα PIAF²⁴ χρησιμοποιείται για να ελεγχθεί εάν οι φορείς υλοποίησης έχουν τα ίδια (ή παρόμοια) έργα που χρηματοδοτούνται από τα διαρθρωτικά ταμεία κατά τη διάρκεια διαφορετικών προγραμματικών περιόδων, καθώς και από τακτικούς και έκτακτους εθνικούς πόρους για δημόσιες επενδύσεις. Αυτές οι πληροφορίες μπορούν επίσης να ληφθούν μέσω αναζήτησης στο Εθνικό Μητρώο Κρατικών Ενισχύσεων και στη βάση δεδομένων του Συστήματος Δημοσιονομικής Διαφάνειας της ΕΕ.

Το σύστημα ReGIS χρησιμοποιείται για την παρακολούθηση σοβαρών παρατυπιών (συμπεριλαμβανομένων περιπτώσεων διπλής χρηματοδότησης) που επηρεάζουν τους πόρους του ΜΑΑ. Όταν οι διοικήσεις υποβάλλουν τη δήλωση διαχείρισης, παρέχουν επίσης έναν συνοπτικό πίνακα που αναφέρει τυχόν πιθανές σοβαρές παρατυπίες. Αργότερα, όταν η Γενική Επιθεώρηση για το ΕΣΑΑ στο Ιταλικό Υπουργείο Οικονομικών Υποθέσεων και Οικονομικών υποβάλλει το αίτημα πληρωμής στην Επιτροπή, ανεβάζει στην πλατφόρμα FENIX μια γενική σύνοψη των σοβαρών παρατυπιών που επηρεάζουν την επίτευξη των ορόσημων και των στόχων.

²¹ Παρακολούθηση Δημοσίων Έργων της Βάσης Δεδομένων Δημόσιας Διοίκησης (Monitoraggio Opere Pubbliche della Banca Dati Amministrazioni Pubbliche, BDAP-MOP).

²² Η Ενιαία Βάση Δεδομένων (Banca Dati Unitaria, BDU) αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της Βάσης Δεδομένων της Δημόσιας Διοίκησης της Ιταλίας (Banca Dati Amministrazioni Pubbliche, BDAP), την οποία διαχειρίζεται το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους υπό το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών.

²³ Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (Codice Fiscale – CF) / (Partita IVA – P IVA)

²⁴ Εθνική Ολοκληρωμένη Πλατφόρμα Καταπολέμησης της Απάτης (Piattaforma integrata nazionale anti-frode).

Διπλή χρηματοδότηση και εργαλεία κατά της λογοκλοπής: το παράδειγμα της Πολωνίας

Η Πολωνία έχει αναπτύξει ένα **πρωτότυπο εργαλείο κατά της λογοκλοπής** στο πλαίσιο ενός πιλοτικού έργου. Αυτό το εργαλείο μετατρέπει σε ψηφιακή μορφή τις περιγραφές των έργων που έχουν υποβληθεί και τις συγκρίνει με τις περιγραφές των έργων που έχουν ήδη γίνει δεκτά για χρηματοδότηση.

Το εργαλείο: (i) υποδεικνύει έργα των οποίων οι περιγραφές έχουν τον υψηλότερο βαθμό ομοιότητας, (ii) προσδιορίζει αυτή την ομοιότητα ως ποσοστό, και (iii) παρέχει τους αριθμούς και τις περιγραφές αυτών των έργων.

D. Αναφορά και ανάκτηση

1. Το νομικό πλαίσιο για την αναφορά διπλής χρηματοδότησης

Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να εντοπίζουν, να διερευνούν και να αναφέρουν περιπτώσεις διπλής χρηματοδότησης στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους για τη διαχείριση των κονδυλίων της ΕΕ. Η υποχρέωση αυτή περιγράφεται στον δημοσιονομικό κανονισμό και στους τομεακούς κανονισμούς.

Σύμφωνα με τον κανονισμό ΚΚΔ, τυχόν περιπτώσεις εντοπισμένης διπλής χρηματοδότησης πρέπει να αναφέρονται στην Επιτροπή μέσω του Συστήματος Διαχείρισης Παρατυπιών (IMS). Επιπλέον, εάν επιβεβαιωθεί διπλή χρηματοδότηση, τα κράτη μέλη πρέπει να εφαρμόσουν δημοσιονομικές διορθώσεις και να ενημερώσουν την Επιτροπή σχετικά.

Η OLAF έχει αναλύσει τις περιπτώσεις διπλής χρηματοδότησης που αναφέρονται στο IMS. Δεν υπάρχει συγκεκριμένος κωδικός για τη διπλή χρηματοδότηση, επομένως μπορούν να επιλεγούν δύο διαφορετικοί κωδικοί στο IMS όταν εντοπίζεται περίπτωση διπλής χρηματοδότησης. Αυτοί οι κωδικοί είναι «T11/03: μη συμβατή σώρευση ενίσχυσης» ή/και «T11/04: αρκετά αιτήματα για το ίδιο προϊόν, είδος, έργο ή/και δράση». Για τις περιόδους προγραμματισμού 2014-2020 και 2021-2027, εντοπίστηκαν στο IMS 160 παρατυπίες με τουλάχιστον έναν από αυτούς τους κωδικούς. Το 81% αυτών των παρατυπιών αναφέρθηκε ως μη δόλιες και το υπόλοιπο 19% αναφέρθηκε ως ύποπτη απάτη. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης περιλαμβάνονται στο **Παράρτημα III**.

Σε αντίθεση με τα ταμεία συνοχής, το RRF βασίζεται στην απόδοση. Συνεπώς, **δεν υπάρχει απαίτηση** αναφοράς παρατυπιών (συμπεριλαμβανομένης της διπλής χρηματοδότησης) στο IMS. Τα κράτη μέλη πρέπει αντ' αυτού να αναφέρουν στην Επιτροπή τυχόν περιπτώσεις διπλής χρηματοδότησης που έχουν εντοπιστεί μέσω της δήλωσης διαχείρισης και των ετήσιων συνόψεων ελέγχου. Όταν εντοπίζεται διπλή χρηματοδότηση, τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα μη επιλέξιμα ποσά ανακτώνται και δεν περιλαμβάνονται στις αιτήσεις πληρωμής.

Σε περίπτωση μέτρου που έλαβε διπλή χρηματοδότηση από τον ΜΑΑ και από άλλα ταμεία της ΕΕ, το τελευταίο ταμείο που θα συμπεριλάβει το εν λόγω μέτρο στο πρόγραμμα/σχέδιο θα πρέπει να ανακτήσει το ποσό από τον δικαιούχο/τελικό αποδέκτη και, ως εκ τούτου, θα ισχύουν οι κανόνες του εν λόγω ταμείου.

Εάν η ανάκτηση πρέπει να πραγματοποιηθεί βάσει των κανόνων ενός ταμείου της ΕΕ εκτός του ΜΑΑ, το εν λόγω ταμείο της ΕΕ θα πρέπει να διορθώσει τη διπλή χρηματοδότηση που έχει πραγματοποιηθεί. Αυτό σημαίνει ότι δεν θα πρέπει να πραγματοποιείται διπλή χρηματοδότηση ούτε σε επίπεδο κράτους μέλους ούτε σε επίπεδο τελικού αποδέκτη.

Εάν η ανάκτηση πρέπει να πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο του ΜΑΑ, εφαρμόζονται οι κανόνες ανάκτησης του ΜΑΑ. Πρώτον, δεδομένου ότι το αντίστοιχο ορόσημο ή στόχος επιτεύχθηκε κατά παράβαση του άρθρου 9 του κανονισμού ΜΑΑ, η Επιτροπή μπορεί να ανακτήσει από το κράτος

μέλος το ποσό που έλαβε ως αποτέλεσμα της διπλής χρηματοδότησης, σύμφωνα με το άρθρο 20 της συμφωνίας χρηματοδότησης (ή της δανειακής σύμβασης). Σε περίπτωση σοβαρής παραβίασης των υποχρεώσεων του άρθρου 4(2) της συμφωνίας χρηματοδότησης ή/και του άρθρου 5(2) της δανειακής σύμβασης (που αφορούν την υποχρέωση του κράτους μέλους να διασφαλίσει ότι δεν λαμβάνει χώρα διπλή χρηματοδότηση), το ποσό που πρέπει να μειωθεί -και, όπου εφαρμόζεται, να ανακτηθεί- πρέπει να αντιστοιχεί στο ποσό της/των σύμβασης/συμβάσεων ή της/των ανάθεσης/αναθέσεων που λήφθηκαν ως αποτέλεσμα της διπλής χρηματοδότησης. Δεύτερον, το κράτος μέλος υποχρεούται, όπου εφαρμόζεται, να ανακτήσει από τον τελικό αποδέκτη τα κεφάλαια που παρέχονται στο πλαίσιο του εθνικού μέτρου που υποστηρίζεται από τον ΜΑΑ.

2. Ειδικές ρυθμίσεις σε εθνικό επίπεδο

Σε εθνικό επίπεδο, υπάρχουν ειδικές ρυθμίσεις για τη διευκόλυνση της αναφοράς περιπτώσεων διπλής χρηματοδότησης στην Επιτροπή. Αυτές οι ρυθμίσεις ποικίλλουν μεταξύ των κρατών μελών, αλλά γενικά περιλαμβάνουν: (i) μηχανισμούς συνεργασίας· (ii) δομημένη ροή πληροφοριών· και (iii) αρμοδιότητες μεταξύ των διαχειριστικών αρχών, των ελεγκτικών φορέων και άλλων σχετικών φορέων.

Η Βουλγαρία έχει δημιουργήσει διαδικτυακά κανάλια για την αναφορά ύποπτων περιστατικών διπλής χρηματοδότησης. Οποιοσδήποτε μπορεί να αναφέρει ύποπτες περιπτώσεις διπλής χρηματοδότησης (ακόμα και ανώνυμα) μέσω των καναλιών καταγγελίας που είναι διαθέσιμα στον ιστότοπο κάθε διαχειριστικής αρχής (για έργα ΚΚΔ) και στους ιστότοπους των φορέων υλοποίησης (για έργα ΜΑΑ).

Δομημένη ροή πληροφοριών: το παράδειγμα της Πολωνίας

Η Πολωνία διαθέτει κεντρικό σύστημα αναφοράς για περιπτώσεις διπλής χρηματοδότησης.

Οι αρμόδιες αρχές υποβάλλουν πληροφορίες σχετικά με τη διπλή χρηματοδότηση που σχετίζονται με μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις. Οι πληροφορίες αυτές υποβάλλονται στην συντονιστική αρχή για τον ΜΑΑ ανά τρίμηνο, εντός ενός μήνα μετά το τέλος κάθε ημερολογιακού τριμήνου. Η μορφή και το εύρος των απαιτούμενων δεδομένων περιγράφονται σε παράρτημα των εθνικών κατευθυντήριων γραμμών για τον έλεγχο του ΜΑΑ. Ακόμη και αν δεν εντοπιστούν περιπτώσεις διπλής χρηματοδότησης για ένα δεδομένο τρίμηνο, οι αρμόδιες αρχές πρέπει να το επιβεβαιώσουν στην υποβολή τους εντός της καθορισμένης προθεσμίας.

Οι τριμηνιαίες εκθέσεις σχετικά με τη διπλή χρηματοδότηση δεν απαλλάσσουν τις αρμόδιες αρχές από την υποχρέωση υποβολής τόσο της δήλωσης (παράρτημα των εθνικών κατευθυντήριων γραμμών) όσο και λεπτομερούς καταλόγου των εντοπισμένων περιπτώσεων διπλής χρηματοδότησης (συμπεριλαμβανομένων των διορθωτικών μέτρων που έχουν ληφθεί ή σχεδιάζονται). Αυτό περιλαμβάνει τα τρέχοντα διορθωτικά μέτρα και τα μέτρα που έχουν ολοκληρωθεί από την τελευταία υποβολή της δήλωσης.

Η συντονιστική αρχή για τον ΜΑΑ αναλύει όλες τις πληροφορίες σχετικά με τη διπλή χρηματοδότηση που υποβλήθηκαν και τις ενσωματώνει, όπου κρίνεται σκόπιμο, στη δήλωση διαχείρισης που αποστέλλεται στην Επιτροπή.

Δομημένο σύστημα αναφοράς: το παράδειγμα της Ιταλίας

Τον Ιανουάριο του 2025, η Ιταλία εφάρμοσε ένα δομημένο σύστημα αναφοράς για παρατυπίες στο πλαίσιο του ΕΣΑΑ. Το σύστημα αυτό καλύπτει τόσο τις διοικητικές παρατυπίες όσο και τις ποινικές παρατυπίες που εντοπίζονται από τις ανακριτικές αρχές, οι οποίες αναφέρονται στις κεντρικές διοικήσεις που είναι υπεύθυνες για τα αντίστοιχα μέτρα.

Οι τυποποιημένες εκθέσεις καταγράφονται σε ειδική βάση δεδομένων. Παρακολουθούνται τακτικά μέσω συνεχούς ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ του φορέα αναφοράς και της αρμόδιας διοίκησης για την παρακολούθηση της προόδου των σχετικών διοικητικών ή ποινικών διαδικασιών. Το περιεχόμενο των εκθέσεων περιλαμβάνεται στον κατάλογο σοβαρών παρατυπιών (όπως επιβεβαιωμένες περιπτώσεις διπλής χρηματοδότησης) που επισυνάπτεται στη δήλωση διαχείρισης, την οποία η Γενική Επιθεώρηση για το ΕΣΑΑ αποστέλλει μέσω της πλατφόρμας FENIX για τους σκοπούς της υποβολής εκθέσεων στην Επιτροπή.

3. Ανάκτηση

Εκ των προτέρων, οι παράτυπες δαπάνες λόγω διπλής χρηματοδότησης υπολογίζονται ως το συνολικό ποσό της επικαλυπτόμενης χρηματοδότησης που ζητείται από δύο ή περισσότερες πηγές χρηματοδότησης για το ίδιο επιλέξιμο κόστος. Αυτό περιλαμβάνει διάφορα βήματα:

- προσδιορισμό των συγκεκριμένων δαπανών που υποστηρίζονται από τα ταμεία συνοχής / το ΜΑΑ και από άλλο ταμείο της ΕΕ
- υπολογισμό του συνολικού ποσού που εκταμιεύτηκε από τα ταμεία συνοχής / το ΜΑΑ για τις επηρεαζόμενες δαπάνες
- υπολογισμό του συνολικού ποσού που εκταμιεύτηκε από το άλλο ταμείο της ΕΕ για τις ίδιες δαπάνες
- προσδιορισμό της επικάλυψης μεταξύ των δύο ποσών (το ποσό που επηρεάζεται από τη διπλή χρηματοδότηση).

Παράδειγμα:

Το κράτος μέλος Χ υλοποιεί ένα έργο για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των δημόσιων κτιρίων στο πλαίσιο του ΣΑΑ. Το έργο έχει δύο ορόσημα:

1. Ορόσημο 1: Η εγκατάσταση ενεργειακά αποδοτικών συστημάτων φωτισμού σε 10 δημόσια κτίρια, η οποία αναμένεται να ολοκληρωθεί έως τον Δεκέμβριο του 2023· και
2. Ορόσημο 2: Η εγκατάσταση ενεργειακά αποδοτικών συστημάτων HVAC σε 20 δημόσια κτίρια, η οποία αναμένεται να ολοκληρωθεί έως τον Ιούνιο του 2024.

Συμμετοχή των ταμείων συνοχής

Το κράτος μέλος Χ είχε ήδη ξεκινήσει την εγκατάσταση του ενεργειακά αποδοτικού συστήματος φωτισμού στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ πριν υποβάλει το ΣΑΑ. Το ΕΤΠΑ είχε διαθέσει 1,2 εκατομμύρια ευρώ για την εγκατάσταση του συστήματος φωτισμού και οι εργασίες προχωρούσαν σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα του έργου.

Χρηματοδότηση ΜΑΑ

Η Επιτροπή ενέκρινε το ΣΑΑ και το κράτος μέλος Χ έλαβε 1,8 εκατομμύρια ευρώ από τον ΜΑΑ για την εγκατάσταση του ενεργειακά αποδοτικού συστήματος φωτισμού. Η χρηματοδότηση του ΜΑΑ κατανεμήθηκε σε δύο δόσεις:

1. 900.000€ για την αρχική φάση της εγκατάστασης του συστήματος φωτισμού, η οποία ολοκληρώθηκε τον Σεπτέμβριο του 2023· και

2. 900.000€ για την ολοκλήρωση της εγκατάστασης του συστήματος φωτισμού και την έναρξη της εγκατάστασης του συστήματος HVAC, η οποία αναμενόταν να ολοκληρωθεί τον Ιούνιο του 2024.

Διπλή χρηματοδότηση

Σε αυτό το σενάριο, τα 1,2 εκατομμύρια € που διατίθενται από το ΕΤΠΑ και τα 900.000€ που διατίθενται από τον ΜΑΑ για την εγκατάσταση του ενεργειακά αποδοτικού συστήματος φωτισμού συνιστούν διπλή χρηματοδότηση.

Το τελευταίο ταμείο που θα συμπεριλάβει το μέτρο στο σχέδιο (δηλαδή ο ΜΑΑ) θα πρέπει να ανακτήσει το ποσό από τον δικαιούχο/τελικό αποδέκτη. Συνεπώς, 900.000€ (η πρώτη δόση της χρηματοδότησης του ΜΑΑ) θα πρέπει να ανακτηθούν από το κράτος μέλος Χ, επειδή το ποσό αυτό προστίθεται στα 1,2 εκατομμύρια € που έχουν ήδη διατεθεί από το ΕΤΠΑ.

Σε περίπτωση διπλής χρηματοδότησης, θα πρέπει να διευκρινίζεται ποιος κανονισμός του ταμείου της ΕΕ διέπει την ανάκτηση της διπλής χρηματοδότησης.

Δεδομένου ότι οι πληρωμές του ΜΑΑ δεν συνδέονται με το κόστος και το ποσό που πρέπει να ανακτηθεί από το κράτος μέλος μπορεί να είναι σχετικά δύσκολο να προσδιοριστεί, η ημερομηνία έκδοσης της Εκτελεστικής Απόφασης του Συμβουλίου (CID) για την έγκριση της αξιολόγησης του ΣΑΑ θα μπορούσε να ληφθεί ως σαφές όριο στις ακόλουθες δύο περιπτώσεις.

(1) Όταν ένα μέτρο περιλαμβάνεται σε συμφωνία επιχορήγησης που υπογράφηκε στο πλαίσιο άλλου μέσου της ΕΕ πριν από την ημερομηνία έγκρισης της CID, ενώ το μέτρο έχει επίσης χρηματοδοτηθεί από τον ΜΑΑ, τα κεφάλαια του ΜΑΑ θα πρέπει να ανακτηθούν, επειδή η χρηματοδότηση που ελήφθη από το μέσο της ΕΕ θα έπρεπε να είχε δηλωθεί κατά τον σχεδιασμό και την αξιολόγηση του ΣΑΑ. Αυτό σημαίνει ότι τα μέτρα που υποστηρίζονται από άλλα ταμεία της ΕΕ δεν θα έπρεπε ποτέ να έχουν συμπεριληφθεί στον ΜΑΑ.

Περίπτωση 1: μέτρο που περιλαμβάνεται σε συμφωνία επιχορήγησης που υπογράφηκε πριν από την ημερομηνία έγκρισης της CID (ανάκτηση βάσει του ΜΑΑ)

Στην προκειμένη περίπτωση:

- η CID εγκρίθηκε στις 15 Ιανουαρίου 2023
- η συμφωνία επιχορήγησης από άλλο μέσο της ΕΕ (π.χ. Ορίζων Ευρώπη) υπογράφηκε στις 15 Οκτωβρίου 2022
- η συμφωνία επιχορήγησης περιλάμβανε ένα μέτρο για την ανάπτυξη ενός νέου έργου βιώσιμης ενέργειας.

Συνεπώς, το μέτρο συμπεριλήφθηκε στη συμφωνία επιχορήγησης πριν από την ημερομηνία έγκρισης της CID. Τα κεφάλαια του ΜΑΑ θα πρέπει να ανακτηθούν, επειδή το μέτρο δεν προοριζόταν να χρηματοδοτηθεί τόσο από το ΜΑΑ όσο και από το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη». Αυτό θα έπρεπε να είχε δηλωθεί κατά τον σχεδιασμό και την αξιολόγηση του ΣΑΑ.

(2) Όταν η διπλή χρηματοδότηση οφείλεται σε συμφωνία επιχορήγησης στο πλαίσιο άλλων ταμείων της Ένωσης που υπογράφηκε μετά την έγκριση της CID, όπου το μέτρο αυτό συμπεριλήφθηκε για πρώτη φορά. Σε μια τέτοια περίπτωση, το ποσό που εκταμιεύτηκε από το άλλο ταμείο της ΕΕ και καλύπτει το ίδιο κόστος με τον ΜΑΑ θα πρέπει να ανακτηθεί από τα κράτη μέλη. Αυτό θα πρέπει να γίνει βάσει του κανονισμού του άλλου ταμείου της ΕΕ, εάν το κράτος μέλος έχει ήδη υποβάλει αίτηση πληρωμής στην Επιτροπή που περιλαμβάνει την εν λόγω δαπάνη.

Περίπτωση 2: διπλή χρηματοδότηση λόγω χρηματοδότησης από συμφωνία επιχορήγησης στο πλαίσιο άλλου ταμείου της ΕΕ που υπογράφηκε μετά την έγκριση της CID (ανάκτηση βάσει του κανονισμού του άλλου ταμείου της ΕΕ)

Στην προκειμένη περίπτωση:

- η CID εγκρίθηκε στις 15 Ιανουαρίου 2023
- η συμφωνία επιχορήγησης στο πλαίσιο ενός επενδυτικού ταμείου της ΕΕ (π.χ. του ΕΤΠΑ) υπογράφηκε στις 10 Φεβρουαρίου 2023
- η συμφωνία επιχορήγησης περιελάμβανε ένα μέτρο για την ανάπτυξη ενός νέου συστήματος δημόσιων συγκοινωνιών, το οποίο συμπεριλήφθηκε επίσης για χρηματοδότηση στο ΣΑΑ.

Συνεπώς, η διπλή χρηματοδότηση προέκυψε επειδή το μέτρο χρηματοδοτήθηκε τόσο από το ΕΤΠΑ όσο και από τον ΜΑΑ μετά την έγκριση της CID. Το ποσό που εκταμιεύτηκε από το ΕΤΠΑ και καλύπτει το ίδιο κόστος με τον ΜΑΑ θα πρέπει να ανακτηθεί από το κράτος μέλος βάσει του κανονισμού ΕΤΠΑ.

IV. ΚΟΚΚΙΝΕΣ ΣΗΜΑΙΕΣ ΚΑΙ ΠΙΘΑΝΑ ΜΕΤΡΑ ΜΕΤΡΙΑΣΜΟΥ

A. Κοινές κόκκινες σημαίες και μέτρα μετριασμού

Η ακόλουθη λίστα περιλαμβάνει κοινές κόκκινες σημαίες για τον κίνδυνο διπλής χρηματοδότησης, μαζί με πιθανά μέτρα μετριασμού που αποσκοπούν στη μείωση αυτού του κινδύνου.

ΚΟΚΚΙΝΕΣ ΣΗΜΑΙΕΣ	ΠΙΘΑΝΑ ΜΕΤΡΑ ΜΕΤΡΙΑΣΜΟΥ
Διπλά ή επικαλυπτόμενα στοιχεία έργου: οι αιτήσεις για διαφορετικά προγράμματα χρηματοδότησης έχουν παρόμοιους στόχους έργου / δικαιούχο / γεωγραφικές περιοχές / δραστηριότητες / διαδικασίες σύναψης συμβάσεων.	• Απαίτηση παροχής λεπτομερών και περιγραφών μοναδικών έργων (συμπεριλαμβανομένων συγκεκριμένων στόχων, δράσεων και παραδοτέων) στις αιτήσεις χρηματοδότησης. • Επαλήθευση της ακρίβειας και της πληρότητας των οικονομικών πληροφοριών για έργα / υποέργα / γραμμές δράσης. • Διεξαγωγή υποχρεωτικών διασταυρούμενων ελέγχων των τίτλων και των περιλήψεων των έργων σε όλα τα χρηματοδοτικά προγράμματα κατά τη διαδικασία έγκρισης. • Χρήση μοναδικών αναγνωριστικών κωδικών έργων για την παρακολούθηση των αιτήσεων. • Χρήση κεντρικού πληροφοριακού συστήματος για την παρακολούθηση όλων των συγχρηματοδοτούμενων έργων, ανεξάρτητα από την πηγή χρηματοδότησης. • Επαλήθευση της συμβατότητας διαφορετικών χρηματοδοτήσεων που ελήφθησαν για την ίδια πράξη.
Επικαλυπτόμενα χρονοδιαγράμματα και δράσεις έργων: διαφορετικές αιτήσεις χρηματοδότησης έχουν παρόμοιες δράσης ή παραδοτέα με επικαλυπτόμενα χρονοδιαγράμματα.	• Απαίτηση παροχής λεπτομερών χρονοδιαγραμμάτων για την υλοποίηση του έργου στις αιτήσεις χρηματοδότησης. • Χρήση εργαλείων διαχείρισης έργων ή βάσεων δεδομένων για τον έλεγχο της επικάλυψης χρονοδιαγραμμάτων μεταξύ των εγκεκριμένων έργων. • Έλεγχος χρονικών περιόδων στο πλαίσιο της αξιολόγησης κινδύνου κατά την έγκριση του έργου.

Δηλωμένες ίδιες δαπάνες σε διαφορετικά έργα.	• Εισαγωγή αυστηρών λογιστικών κανόνων που απαιτούν από τους δικαιούχους να διατηρούν ξεχωριστά λογιστικά συστήματα για κάθε πηγή χρηματοδότησης. • Διεξαγωγή ελέγχων ώστε να επαληθευτεί ότι οι δηλωμένες δαπάνες αντιστοιχούν αποκλειστικά στο χρηματοδοτούμενο έργο. • Χρήση πληροφοριακών συστημάτων για τον έλεγχο της υποβολής διπλών τιμολογίων για διαφορετικά χρηματοδοτικά προγράμματα.
Πολλές διαφορετικές αιτήσεις χρηματοδότησης από τον ίδιο δικαιούχο.	• Απαίτηση από τους δικαιούχους, κατά την υποβολή των αιτήσεών τους, να γνωστοποιούν όλες τις ενεργές αιτήσεις χρηματοδότησης και τα έργα που τους έχουν ανατεθεί. • Χρήση κεντρικών βάσεων δεδομένων για την παρακολούθηση των αιτήσεων των δικαιούχων σε διαφορετικές πηγές χρηματοδότησης. • Επισήμανση δικαιούχων που υποβάλλουν διάφορες αιτήσεις εντός σύντομων χρονικών πλαισίων για περαιτέρω έλεγχο.
Οι ίδιοι δικαιούχοι ή εταίροι σε διαφορετικά έργα: οι ίδιοι οργανισμοί ή άτομα αναφέρονται ως δικαιούχοι ή εταίροι υλοποίησης σε πολλά διαφορετικά έργα.	• Επισήμανση έργων με τους ίδιους δικαιούχους ή εταίρους κατά τη διαδικασία έγκρισης για περαιτέρω έλεγχο. • Απαίτηση από τους δικαιούχους να υποβάλουν δηλώσεις σχετικά με τη συμμετοχή τους σε άλλα έργα. • Διασφάλιση ότι οι συμβάσεις περιλαμβάνουν ρήτρες που απαγορεύουν τη χρηματοδότηση από διαφορετικές πηγές για τις ίδιες δράσεις. • Έλεγχος στο λογιστικό σύστημα του δικαιούχου για το κατά πόσον οι συναλλαγές μπορούν να αντιστοιχιστούν με το έργο / λίστα έργων που υλοποιούνται ή έχουν ήδη υλοποιηθεί.
Η συχνή χρήση των ίδιων υπεργολάβων/προμηθευτών σε έργα που χρηματοδοτούνται από διαφορετικές πηγές ενδέχεται να υποδηλώνει κρυφές επικαλύψεις στην υλοποίηση του έργου.	• Απαίτηση πλήρους διαφάνειας και γνωστοποίησης των υπεργολάβων και των συναφών φορέων κατά την έγκριση του έργου. • Επισήμανση έργων στα οποία οι ίδιοι υπεργολάβοι χρησιμοποιούνται συχνά για πρόσθετους ελέγχους. • Διεξαγωγή ελέγχων ώστε να επαληθευτεί ότι οι υπεργολάβοι δεν λαμβάνουν διπλές πληρωμές για παρόμοιες δράσεις.

Έλλειψη διαφάνειας στις δημόσιες συμβάσεις: τα έργα που δεν συμμορφώνονται με τους κανόνες των δημόσιων συμβάσεων (π.χ. δημοσίευση λεπτομερειών διαγωνισμού ή διασφάλιση ανταγωνιστικών διαδικασιών) μειώνουν την προβολή των πηγών χρηματοδότησης και δημιουργούν κινδύνους διπλής χρηματοδότησης μέσω κρυφών συμφωνιών υπεργολαβίας.	• Διασφάλιση της συμμόρφωσης με τους κανόνες περί δημοσίων συμβάσεων, συμπεριλαμβανομένης της δημοσίευσης των λεπτομερειών και των αποτελεσμάτων των διαγωνισμών. • Απαίτηση από τους δικαιούχους να χρησιμοποιούν τυποποιημένες πλατφόρμες δημόσιων συμβάσεων που παρακολουθούν τις πηγές χρηματοδότησης των έργων. • Εφαρμογή διαδικασιών ελέγχου προμηθειών για την επαλήθευση της διαφάνειας της χρηματοδότησης και της απουσίας διπλής χρηματοδότησης. • Επαλήθευση ότι ο φάκελος της σύμβασης περιέχει αποδεικτικά στοιχεία της επαλήθευσης που διενεργήθηκε από τον φορέα διαχείρισης, ώστε να διασφαλιστεί η απουσία διπλής χρηματοδότησης.
Έλλειψη σαφούς διαχωρισμού κόστους: δεν υπάρχει σαφής διάκριση μεταξύ των δαπανών που κατανέμονται σε διαφορετικές πηγές χρηματοδότησης στο λογιστικό σύστημα του δικαιούχου.	• Απαίτηση από τους δικαιούχους να διατηρούν ξεχωριστά λογιστικά συστήματα για κάθε πηγή χρηματοδότησης. • Διεξαγωγή επιτόπιων ελέγχων για να διασφαλιστεί ότι το κόστος κατανέμεται και δικαιολογείται σωστά. • Συμπερίληψη του διαχωρισμού κόστους στη λίστα ελέγχου.
Οι ασυνήθιστα υψηλής αξίας συναλλαγές ή τα διογκωμένα κόστη που δεν ευθυγραμμίζονται με το πεδίο εφαρμογής, τα παραδοτέα ή τις τιμές της αγοράς ενδέχεται να υποδηλώνουν προσπάθειες εξασφάλισης πολλαπλών πληρωμών για τις ίδιες δράσεις, είτε από την ίδια είτε από διαφορετικές πηγές χρηματοδότησης.	• Καθορισμός ορίων για αιτήματα χρηματοδότησης που συνάδουν με το πεδίο εφαρμογής του έργου, με τις αιτήσεις που υπερβαίνουν αυτά τα όρια να επισημαίνονται για έλεγχο. • Απαίτηση λεπτομερών αναλύσεων και αιτιολόγησης για αιτήματα υψηλής χρηματοδότησης. • Διεξαγωγή εκτιμήσεων κινδύνου για έργα μεγάλης κλίμακας ή ασυνήθιστα υψηλού προϋπολογισμού.

Ελλιπή δικαιολογητικά για έξοδα, ορόσημα ή πηγές χρηματοδότησης.	• Καθιέρωση αυστηρών απαιτήσεων τεκμηρίωσης (συμπεριλαμβανομένων τιμολογίων, συμβάσεων και αποδεικτικών δαπανών) για όλες τις αιτήσεις χρηματοδότησης. • Απόρριψη αιτήσεων ή αξιώσεων με ελλιπή τεκμηρίωση. • Επαλήθευση της ακρίβειας και της πληρότητας των οικονομικών πληροφοριών για έργα / υποέργα / σειρά δράσεων (κατά περίπτωση). • Επαλήθευση ότι τα οικονομικά δεδομένα για τα έσοδα και τα έξοδα καταγράφονται και αναφέρονται με ακρίβεια για τους σχετικούς φορείς. • Συμπερίληψη ελέγχων τεκμηρίωσης στο πλαίσιο ελέγχου του έργου.
Απουσία/ανεπαρκής διαδρομή ελέγχου για την υποστήριξη των δαπανών ή των συναλλαγών.	• Απαίτηση από τους δικαιούχους να τηρούν μια ολοκληρωμένη διαδρομή ελέγχου, συμπεριλαμβανομένων οικονομικών αρχείων, συμβάσεων και αλληλογραφίας. • Παροχή τυποποιημένων προτύπων για τους δικαιούχους για την τεκμηρίωση των ορόσημων και των δαπανών του έργου. • Διεξαγωγή ελέγχων για την επαλήθευση της διαθεσιμότητας και της ποιότητας των διαδρομών ελέγχων.
Αδύναμοι εσωτερικοί έλεγχοι ή εποπτεία: δικαιούχοι ή φορείς υλοποίησης με ιστορικό κακής τήρησης αρχείων, ελέγχους με σημαντικά ευρήματα ή αδυναμίες συστημικού ελέγχου.	• Δημιουργία ισχυρών συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και μηχανισμών παρακολούθησης σε επίπεδο διαχειριστικής αρχής. • Παροχή τακτικής εκπαίδευσης στο προσωπικό σχετικά με τον εντοπισμό και την πρόληψη διπλής χρηματοδότησης. • Διεξαγωγή ανεξάρτητων ελέγχων για τον εντοπισμό κενών στους εσωτερικούς ελέγχους και την πρόταση βελτιώσεων.
Έργα που εκτείνονται σε διάφορες γεωγραφικές περιοχές: τα διασυνοριακά έργα ή εκείνα που αφορούν πολλές διαφορετικές περιφέρειες ή αρχές όπου η εποπτεία μπορεί να είναι κατακερματισμένη δυσχεραίνουν τον συντονισμό των ελέγχων και τον εντοπισμό επικαλύψεων χρηματοδότησης.	• Προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των διαχειριστικών αρχών με διαφορετικές αρμοδιότητες μέσω μνημονίων συνεννόησης ή κοινών βάσεων δεδομένων. • Χρήση εργαλείων σε επίπεδο ΕΕ για την παρακολούθηση διασυνοριακών έργων. • Απαίτηση υποβολής λεπτομερών εξηγήσεων και συμφωνιών σχετικά με τις πηγές χρηματοδότησης για έργα που εμπλέκουν διάφορες γεωγραφικές περιοχές.

Β. Κόκκινες σημαίες και μέτρα μετριασμού για τον ΜΑΑ

Ο ΜΑΑ έχει μια δομή που βασίζεται στην απόδοση και επικεντρώνεται στην επίτευξη προκαθορισμένων οροσήμων και στόχων, αντί για την παρακολούθηση μεμονωμένων δαπανών. Επομένως, εκτός από τις κόκκινες σημαίες που αναφέρονται στην Ενότητα Α, υπάρχουν συγκεκριμένες κόκκινες σημαίες για τον ΜΑΑ. Ακολουθούν ορισμένες κόκκινες σημαίες ειδικά για τον ΜΑΑ που θα μπορούσαν να υποδηλώνουν κινδύνους διπλής χρηματοδότησης ή άλλων παρατυπιών, καθώς και αντίστοιχα πιθανά μέτρα μετριασμού.

ΚΟΚΚΙΝΕΣ ΣΗΜΑΙΕΣ	ΠΙΘΑΝΑ ΜΕΤΡΑ ΜΕΤΡΙΑΣΜΟΥ
Επικαλυπτόμενα ορόσημα ή στόχοι: πανομοιότυπα ή πολύ παρόμοια αποτελέσματα ή δείκτες αποτελεσμάτων που αναφέρονται για έργα που χρηματοδοτούνται από διαφορετικά προγράμματα (π.χ. τον ΜΑΑ, ταμεία συνοχής ή εθνικά προγράμματα) ενδέχεται να υποδηλώνουν ότι το ίδιο παραδοτέο (π.χ. υποδομές, μεταρρυθμίσεις ή επενδύσεις) έχει χρηματοδοτηθεί αρκετές φορές.	• Σχεδιασμός ισχυρών κατευθυντήριων γραμμών για να διασφαλιστεί ότι οι δείκτες και τα ορόσημα είναι συγκεκριμένα, μετρήσιμα και μοναδικά για το έργο. • Χρήση κεντρικών βάσεων δεδομένων για διασταύρωση των αναφερόμενων δεικτών με άλλα έργα που χρηματοδοτούνται από προγράμματα της ΕΕ ή εθνικά προγράμματα. • Απαίτηση λεπτομερών δικαιολογήσεων για παρόμοιους ή επικαλυπτόμενους δείκτες σε συμπληρωματικά έργα. • Συμπερίληψη ενός συγκεκριμένου βήματος επικύρωσης στη διαδικασία έγκρισης του έργου, ώστε να διασφαλίζεται ότι τα ορόσημα είναι μοναδικά. • Αυστηρή εφαρμογή της οριοθέτησης και χρήση μόνο ενός χρηματοδοτικού μέσου.
Ασαφείς στόχοι και ορόσημα: οι στόχοι και τα ορόσημα που είναι ασαφή ή δεν υποδεικνύουν σαφώς τις χρηματοδοτούμενες δραστηριότητες δυσχεραίνουν την επαλήθευση του κατά πόσον τα ορόσημα είναι διακριτά ή έχουν ήδη χρηματοδοτηθεί από άλλες πηγές.	• Καθορισμός υποχρεωτικών κριτηρίων για τα ορόσημα, ώστε να διασφαλίζεται ότι είναι συγκεκριμένα, μετρήσιμα, εφικτά, σχετικά και χρονικά περιορισμένα (SMART). • Διεξαγωγή αξιολογήσεων πριν από την έγκριση για την αποσαφήνιση των ορόσημων και των στόχων πριν από την εκταμίευση. • Απαίτηση από τους δικαιούχους να προσκομίσουν λεπτομερή τεκμηρίωση που να καταδεικνύει τον τρόπο με τον οποίο θα επιτύχουν τα ορόσημα.
Ανεπαρκής διαχωρισμός μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων: διπλή χρηματοδότηση μπορεί να προκύψει εάν μια στενά συνδεδεμένη μεταρρύθμιση και επένδυση χρηματοδοτούνται από πολλές διαφορετικές πηγές χωρίς τον κατάλληλο διαχωρισμό του κόστους (π.χ. μια μεταρρύθμιση που αποσκοπεί στη βελτίωση των υποδομών υγειονομικής περίθαλψης και χρηματοδοτείται από τον	• Διασφάλιση σαφούς διαχωρισμού κόστους απαιτώντας λεπτομερείς προϋπολογισμούς και σαφώς καθορισμένα πεδία εφαρμογής έργων για κάθε πηγή χρηματοδότησης. • Χρήση μοναδικών αναγνωριστικών κωδικών έργου και διαλειτουργικών πληροφοριακών συστημάτων για τον διασταυρούμενο έλεγχο των ροών χρηματοδότησης. • Ενίσχυση του συντονισμού μεταξύ των διαχειριστικών αρχών και διενέργεια ελέγχων για την επαλήθευση ότι το κόστος δεν

ΜΑΑ δεν θα πρέπει να λαμβάνει πρόσθετη χρηματοδότηση από άλλη πηγή της ΕΕ για την ίδια ανάπτυξη υποδομών).	επικαλύπτεται και ότι είναι σύμφωνο με τις απαιτήσεις.
Έλλειψη λεπτομερούς κατανομής κόστους: το κόστος για το ίδιο παραδοτέο ή δραστηριότητα κατανέμεται μεταξύ του ΜΑΑ και άλλου ταμείου χωρίς σαφή αιτιολόγηση.	• Επιβολή της χρήσης σαφών σχεδίων κατανομής κόστους που καθορίζουν ποιες δραστηριότητες και δαπάνες χρηματοδοτούνται από τον ΜΑΑ και ποιες από άλλες πηγές χρηματοδότησης. • Απαίτηση από τους δικαιούχους να τηρούν ξεχωριστά λογιστικά αρχεία για τις δραστηριότητες που χρηματοδοτούνται από τον ΜΑΑ. • Χρήση μοναδικών αναγνωριστικών κωδικών έργου για την παρακολούθηση των πηγών χρηματοδότησης σε όλες τις φάσεις του έργου. • Διασταύρωση με εθνικές και ενωσιακές βάσεις δεδομένων.
Ανακατανομή κόστους από άλλα προγράμματα: αιφνίδιες αλλαγές στα σχέδια χρηματοδότησης έργων, με το κόστος να καλύπτεται αρχικά από τα ταμεία συνοχής, τις κρατικές ενισχύσεις ή τους εθνικούς προϋπολογισμούς και να μεταφέρεται σε χρηματοδότηση από τον ΜΑΑ. Τέτοιες αλλαγές θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε διπλή χρηματοδότηση εάν οι δαπάνες δεν αφαιρεθούν πλήρως από την αρχική πηγή.	• Απαίτηση υπεύθυνης δήλωσης από τους δικαιούχους ότι οι δαπάνες που δηλώνονται στο πλαίσιο του ΜΑΑ δεν καλύπτονται από άλλες πηγές χρηματοδότησης. • Διασταύρωση των χρηματοδοτικών κατανομών με άλλα προγράμματα (π.χ. ταμεία συνοχής και κρατικές ενισχύσεις) χρησιμοποιώντας εθνικά συστήματα παρακολούθησης. • Εισαγωγή εσωτερικών ελέγχων κατά την υλοποίηση του έργου για τον εντοπισμό μεταβολών στις πηγές χρηματοδότησης.
Δικαιούχοι υψηλού κινδύνου: η κακοδιαχείριση (συμπεριλαμβανομένης της διπλής χρηματοδότησης) είναι πιθανότερη στην περίπτωση δικαιούχων ή φορέων υλοποίησης με ιστορικό παρατυπιών ή αδύναμων εσωτερικών ελέγχων.	• Χρήση εργαλείων αξιολόγησης κινδύνου όπως το Arachne για την επισήμανση δικαιούχων υψηλού κινδύνου για πρόσθετους ελέγχους. • Απαίτηση από τους δικαιούχους υψηλού κινδύνου να προσκομίσουν πρόσθετες εγγυήσεις ή έγγραφα πριν από την εκταμίευση. • Διεξαγωγή τακτικών ελέγχων και επιτόπιων επιθεωρήσεων έργων που υλοποιούνται από δικαιούχους που έχουν επισημανθεί.

V. ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ

Τα κράτη μέλη έχουν αντιμετωπίσει διαφορετικές προκλήσεις στην πρόληψη, τον εντοπισμό και τη διόρθωση περιπτώσεων διπλής χρηματοδότησης σε έργα που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ. Παρακάτω παρουσιάζονται παραδείγματα τέτοιων προκλήσεων, μαζί με τα μέτρα που έλαβε το κράτος μέλος για την αντιμετώπισή τους.

A. Προκλήσεις σε εθνικό επίπεδο κατά τον σχεδιασμό του ΣΑΑ

Πρόκληση	Μέτρα που ελήφθησαν
Ο βασισμένος στην απόδοση χαρακτήρας του ΜΑΑ σημαίνει ότι είναι ζωτικής σημασίας να ορίζονται με σαφήνεια τα ορόσημα και οι στόχοι. Ένας υπερβολικά ευρύς ορισμός θα μπορούσε να αυξήσει τον κίνδυνο διπλής χρηματοδότησης και να οδηγήσει σε καταστάσεις όπου τα κράτη μέλη θα πρέπει να επιβάλουν πρόσθετους περιορισμούς στους τελικούς δικαιούχους για να διασφαλίσουν την επιτυχή εφαρμογή των μέτρων του ΜΑΑ.	Για την ελαχιστοποίηση του κινδύνου διπλής χρηματοδότησης για τον συγκεκριμένο στόχο του ΣΑΑ «x αριθμός υποστηριζόμενων επιχειρηματιών», το κράτος μέλος διασφάλισε καθ' όλη τη διάρκεια του έργου ότι ένας επιχειρηματίας που λαμβάνει χρηματοδότηση στο πλαίσιο του ΣΑΑ δεν λαμβάνει χρηματοδότηση από άλλα ταμεία της ΕΕ. Συνεπώς, το κράτος μέλος δεν επέτρεψε καμία επικάλυψη ή διπλή χρηματοδότηση από άλλα ταμεία της ΕΕ για έναν υποστηριζόμενο επιχειρηματία κατά τη διάρκεια του έργου.
Ο κανονισμός ΜΑΑ απαιτούσε από τα κράτη μέλη να παρέχουν τις σχετικές πληροφορίες σχετικά με την υφιστάμενη ή προγραμματισμένη χρηματοδότηση της ΕΕ κατά την υποβολή των ΣΑΑ τους στην Επιτροπή. Συνεπώς, κάθε πρόσθετη χρηματοδότηση θα έπρεπε να είχε προβλεφθεί για τα επόμενα επτά έτη. Ωστόσο, υπήρξαν περιπτώσεις όπου αυτές οι πληροφορίες έγιναν διαθέσιμες αργότερα, κατά την εφαρμογή του ΣΑΑ.	Το ΣΑΑ περιλάμβανε μια μεταρρύθμιση που στόχευε στην αύξηση της εξαγωγικής ικανότητας και της ανταγωνιστικότητας των εθνικών εταιρειών, ιδίως εκείνων στον τομέα των ΤΠΕ. Το ΣΑΑ τόνισε επίσης ότι η εφαρμογή του θα πρέπει να ευθυγραμμίζεται με τις δράσεις του επιχειρησιακού προγράμματος για την ανταγωνιστικότητα (ταμεία συνοχής) για να διασφαλιστεί η συμπληρωματικότητα μεταξύ διαφόρων μέτρων και ταμείων. Τα ταμεία συνοχής χρησιμοποιήθηκαν επίσης για την προώθηση των εξαγωγών, αλλά δεν παρείχαν λεπτομερείς πληροφορίες στο ΣΑΑ. Έτσι, κατά την εφαρμογή του ΣΑΑ, ήταν ζωτικής σημασίας για το κράτος μέλος να εξηγήσει τις πρόσθετες λεπτομέρειες χρηματοδότησης στην Επιτροπή (μεταξύ άλλων με την προσθήκη των πληροφοριών στο FENIX), δείχνοντας πώς οι δράσεις και τα αποτελέσματα διαχειρίζονται ξεχωριστά μεταξύ των διαρθρωτικών ταμείων και του ΜΑΑ. Τα κύρια κριτήρια για τον διαχωρισμό ήταν οι αγορές-στόχοι, οι ομάδες-στόχοι (π.χ. ο τομέας ΤΠΕ για τον ΜΑΑ) και οι συγκεκριμένες δράσεις που χρηματοδοτήθηκαν. Τα δύο ταμεία είχαν και

	πέτυχαν διαφορετικούς στόχους και τα αποτελέσματα αναφέρονταν ξεχωριστά στο πλαίσιο κάθε χρηματοδοτικού προγράμματος. Αυτή η προσέγγιση απέτρεψε τη διπλή χρηματοδότηση, διασφαλίζοντας ότι το κόστος που προέκυψε για την επίτευξη αποτελεσμάτων στο πλαίσιο του ΜΑΑ δεν καλυπτόταν από πολλές διαφορετικές πηγές χρηματοδότησης της ΕΕ.
Όπως και στην προαναφερθείσα περίπτωση, το ΣΑΑ δεν προέβλεπε συμπληρωματική χρηματοδότηση (υποστήριξη για τον ίδιο στόχο και από το Ταμείο Συνοχής) για ένα επενδυτικό μέτρο και η πρόσθετη χρηματοδότηση έπρεπε να αναφερθεί στην Επιτροπή κατά την εφαρμογή του ΣΑΑ. Ωστόσο, σε αντίθεση με την προαναφερθείσα περίπτωση, οι τελικοί δικαιούχοι ήταν εταιρείες και τα έργα είχαν επιλεγεί μέσω πρόσκλησης υποβολής προτάσεων.	Για να αποφευχθεί η διπλή χρηματοδότηση, οι προσκλήσεις υποβολής προτάσεων από τον ΜΑΑ και το Ταμείο Συνοχής προγραμματίστηκαν σε διαφορετικές χρονικές στιγμές. Οι προσκλήσεις υποβολής προτάσεων και τα χρηματοδοτούμενα έργα διαχειρίζονταν στο κεντρικό ηλεκτρονικό σύστημα επιχορηγήσεων, το οποίο ήταν εύκολα προσβάσιμο από το κεντρικό σύστημα παρακολούθησης επιχορηγήσεων ανά πάσα στιγμή. Επιπλέον, ο ενδιαμέσος φορέας και για τα δύο ταμεία ήταν ο ίδιος (και τα δύο μέτρα διαχειρίζονταν από τον ίδιο οργανισμό και προσωπικό), γεγονός που παρείχε πρόσθετη διασφάλιση έναντι διπλής χρηματοδότησης. Επιπλέον, οι αιτούντες διασταυρώνονταν αυτόματα χρησιμοποιώντας το κεντρικό ηλεκτρονικό σύστημα επιχορηγήσεων κατά την αξιολόγηση των αιτήσεων και τα έξοδα διασταυρώνονταν κατά την υλοποίηση του έργου. Συνεπώς, παρόλο που το ίδιο μέτρο έλαβε χρηματοδότηση από δύο πηγές (τον ΜΑΑ και το Ταμείο Συνοχής), η στήριξη αυτή δεν κάλυψε το ίδιο κόστος και κανένα έργο δεν έλαβε στήριξη και από τα δύο ταμεία ταυτόχρονα.
Το ΣΑΑ παρείχε επενδυτική στήριξη σε ενώσεις ιδιοκτητών κατοικιών για εργασίες ανακαίνισης με σκοπό τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων. Το ΣΑΑ δεν προέβλεπε πρόσθετη χρηματοδότηση για τον σκοπό αυτό, αν και η περιγραφή του μέτρου στο ΣΑΑ ανέφερε ότι, εάν ήταν απαραίτητο, ο ενδιαμέσος φορέας θα μπορούσε να προσφέρει στις ενώσεις ιδιοκτητών κατοικιών οικονομικά μέτρα, όπως εγγυήσεις δανείων και δάνεια για ανακαίνισεις.	Κατά την εφαρμογή του ΣΑΑ, ο ενδιαμέσος φορέας ζήτησε άδεια για την παροχή δανείων σε ενώσεις ιδιοκτητών κατοικιών σε μια συγκεκριμένη περιοχή λόγω ανεπάρκειας της αγοράς. Ωστόσο, θα έπρεπε να προμηθευτεί αυτά τα δάνεια από άλλο ταμείο της ΕΕ, κάτι που δεν προβλεπόταν στο ΣΑΑ. Θα ήταν επίσης δύσκολο να διασφαλιστεί ο σαφής διαχωρισμός κόστους, δράσεων και αποτελεσμάτων, καθώς και να εκπληρωθούν οι απαιτήσεις της CID. Συνεπώς, για να αποφευχθεί ο κίνδυνος διπλής χρηματοδότησης, η συντονιστική αρχή δεν ενέκρινε την αίτηση του ενδιαμέσου φορέα.

B. Προσκλήσεις στη συνεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών

Πρόκληση	Μέτρα που ελήφθησαν
Διασφάλιση της συνεργασίας μεταξύ όλων των παρόχων χρηματοδότησης και των αρμόδιων φορέων. Δεδομένου ότι δεν υπάρχουν νομικές απαιτήσεις για τη δημιουργία ειδικών δομών συντονισμού, όλα τα κράτη μέλη προβαίνουν στις δικές τους ρυθμίσεις. Η συνεργασία γενικά λειτουργεί καλά μεταξύ των διαχειριστικών αρχών και με άλλες αρχές σε κεντρικό επίπεδο, αλλά η συνεργασία είναι δύσκολη σε επίπεδο περιφερειών και δήμων.	1) Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των επιμέρους διαχειριστικών αρχών μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών στο σύστημα παρακολούθησης (δηλαδή, με την εισαγωγή λειτουργιών προεπισκόπησης σε διαφορετικά προγράμματα). Αυτή η λειτουργία επιτρέπει σε επιλεγμένους ελεγκτές από τις επιμέρους διαχειριστικές αρχές να βλέπουν τα έργα άλλων παρόχων και να επαληθεύουν ή να εντοπίζουν πιθανές παραβιάσεις, χωρίς την ανάγκη ενεργής συνεργασίας μεταξύ των αρχών. 2) Ενίσχυση δράσης σε ομάδες εργασίας σε αυτόν τον τομέα και ευαισθητοποίηση σχετικά με τον κίνδυνο διπλής χρηματοδότησης μεταξύ άλλων χρηματοδοτών, συμπεριλαμβάνοντας το θέμα σε δράσεις κατάρτισης (δηλαδή, σεμινάρια και εκπαίδευση όχι μόνο σχετικά με τη δημοσιονομική διαχείριση και τον έλεγχο, αλλά και τη διπλή χρηματοδότηση).
Αύξηση της ευαισθητοποίησης των αρχών σχετικά με τις δυνατότητες ελέγχου της διπλής χρηματοδότησης χρησιμοποιώντας πληροφοριακά συστήματα και διαδικτυακούς πόρους, θέτοντας τις δικές τους βάσεις δεδομένων των τμημάτων τους στη διάθεση άλλων αρχών ή χρησιμοποιώντας τα μη δημόσια συστήματα όλων των σχετικών παρόχων.	1) Ενίσχυση δράσης σε ομάδες εργασίας σε αυτόν τον τομέα, ιδίως σε σχέση με τη χρήση των αποτελεσμάτων της ελεγκτικής δραστηριότητας για την καλύτερη στόχευση των ελέγχων. 2) Μείωση του συνολικού διοικητικού κόστους και αποτελεσματικότερη αξιοποίηση της υπάρχουσας διοικητικής ικανότητας μέσω της σταδιακής επέκτασης της χρήσης της ανάλυσης κινδύνου για την επιλογή ενός δείγματος φορέων για έλεγχο. 3) Παρουσίαση των αποτελεσμάτων αυτών των αναλύσεων σε ομάδες εργασίας και προώθηση της χρήσης δεικτών/αξιολογήσεων κινδύνου.

Διασταυρούμενος έλεγχος για διπλή χρηματοδότηση σε διαφορετικά αποκεντρωμένα πληροφοριακά συστήματα που δεν είναι διαλειτουργικά, καθώς και για το γεγονός ότι διαφορετικοί φορείς δεν έχουν πρόσβαση ο ένας στο σύστημα του άλλου.	Δημιουργία ενός κεντρικού πληροφοριακού συστήματος για την παρακολούθηση της υλοποίησης των κονδυλίων της ΕΕ, το οποίο: - χρησιμοποιεί τυποποιημένες ροές εργασίας που καλύπτουν ολόκληρο τον κύκλο ζωής του έργου, με συνεπείς απαιτήσεις για τη δήλωση κόστους σε όλα τα έργα συνοχής και τα έργα ΜΑΑ· - είναι επίσης διαλειτουργικό με άλλα εθνικά συστήματα, ώστε να μπορούν να διενεργούνται αυτοματοποιημένοι έλεγχοι για διπλά τιμολόγια που υποβάλλονται για επιστροφή χρημάτων· και - δημιουργεί αναφορές που βοηθούν στον εντοπισμό πιθανής διπλής χρηματοδότησης, π.χ. συμβάσεις που αφορούν τον ίδιο ανάδοχο ή λειτουργίες/έργα με τον ίδιο αποδέκτη. Το σύστημα ενός άλλου κράτους μέλους για έργα ΜΑΑ παρέχει συνδέσμους προς εργαλεία και βάσεις δεδομένων που περιέχουν δεδομένα για έργα συνοχής από προηγούμενες προγραμματικές περιόδους. Όλες οι διαχειριστικές αρχές για τα προγράμματα συνοχής πρέπει να καταχωρούν δεδομένα έργων σε αυτό το σύστημα.
--	--

Παράρτημα Ι – Νομικές διατάξεις σχετικά με τη διπλή χρηματοδότηση

Νομοθεσία	Διάταξη
Άρθρα 191(δ) και 194(3) του αναδιατυπωμένου δημοσιονομικού κανονισμού	«Οι επιχορηγήσεις τηρούν τις αρχές: (δ) της μη σωρευτικής χορήγησης και της αποφυγής διπλής χρηματοδότησης» «3. Οι ίδιες δαπάνες ουδέποτε είναι δυνατόν να χρηματοδοτηθούν δύο φορές από τον προϋπολογισμό»
Άρθρο 63(9) του ΚΚΔ	«Μια πράξη μπορεί να λαμβάνει στήριξη από ένα ή περισσότερα Ταμεία ή από ένα ή περισσότερα προγράμματα και από άλλα μέσα της Ένωσης. Στις περιπτώσεις αυτές, οι δαπάνες που δηλώνονται σε μια αίτηση πληρωμής για ένα από τα Ταμεία δεν δηλώνονται για [...]» α) στήριξη από άλλο Ταμείο ή μέσο της Ένωσης· β) στήριξη από το ίδιο Ταμείο στο πλαίσιο άλλου προγράμματος.
Άρθρο 36 του Οριζόντιου Κανονισμού της ΚΓΠ	«Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι οι δαπάνες που χρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΕ ή το ΕΓΤΑΑ δεν λαμβάνουν καμία άλλη χρηματοδότηση από τον ενωσιακό προϋπολογισμό».
Άρθρα 9 και 22 του Κανονισμού ΜΑΑ	«Η στήριξη στο πλαίσιο του μηχανισμού παρέχεται επιπρόσθετα στη στήριξη που παρέχεται στο πλαίσιο άλλων προγραμμάτων και μέσων της Ένωσης. Έργα μεταρρυθμίσεων και επενδύσεις μπορούν να λαμβάνουν στήριξη από άλλα προγράμματα και μέσα της Ένωσης, υπό την προϋπόθεση ότι η εν λόγω στήριξη δεν καλύπτει τις ίδιες δαπάνες»
Άρθρο 19(1) του Κανονισμού ΜΣΕ	«Δράση που έχει λάβει συνεισφορά βάσει του ΜΣΕ μπορεί να λάβει επίσης συνεισφορά από άλλο πρόγραμμα της Ένωσης [...] με την προϋπόθεση ότι οι συνεισφορές δεν καλύπτουν τις ίδιες δαπάνες».
Άρθρο 23(1) του Κανονισμού της Ψηφιακής Ευρώπης	«Δράση που έχει λάβει συνεισφορά από άλλο ενωσιακό πρόγραμμα, συμπεριλαμβανομένων κονδυλίων υπό επιμερισμένη διαχείριση, μπορεί επίσης να λάβει συνεισφορά στο πλαίσιο του παρόντος προγράμματος, υπό την προϋπόθεση ότι οι συνεισφορές δεν καλύπτουν τις ίδιες δαπάνες».
Άρθρο 15(4) του Κανονισμού Ορίζων	«Δράση που έχει λάβει συνεισφορά από άλλο πρόγραμμα της Ένωσης μπορεί επίσης να λάβει συνεισφορά από το πρόγραμμα, υπό την προϋπόθεση ότι οι εν λόγω συνεισφορές δεν καλύπτουν τις ίδιες δαπάνες».

Παράρτημα II – Παραδείγματα εθνικών κεντρικών πληροφοριακών συστημάτων

1. Βουλγαρία

Το Πληροφοριακό Σύστημα Διαχείρισης και Παρακολούθησης των Κονδυλίων της ΕΕ (UMIS) της Βουλγαρίας είναι ένα κεντρικό διαδικτυακό εθνικό σύστημα πληροφοριών που έχει σχεδιαστεί για την ηλεκτρονική συλλογή και επεξεργασία δεδομένων σχετικά με την υλοποίηση προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ στο πλαίσιο της επιμερισμένης διαχείρισης για τις προγραμματικές περιόδους 2014-2020 και 2021-2027, καθώς και δεδομένων για τον ΜΑΑ. Η κύρια λειτουργία του είναι να διασφαλίζει την αποτελεσματική διαχείριση δεδομένων, την ακριβή υποβολή εκθέσεων και επαλήθευση. Το UMIS τηρεί μια ολοκληρωμένη διαδρομή ελέγχου για κάθε πρόγραμμα, συμφωνία επιχορήγησης, έργο, δικαιούχο, εταίρο και ανάδοχο, έτσι ώστε η υλοποίηση να μπορεί να παρακολουθείται βάσει διαφόρων κριτηρίων και δεικτών. Αυτή η δομημένη προσέγγιση επιτρέπει τη διενέργεια αποτελεσματικών ελέγχων για διπλή χρηματοδότηση.

Το σύστημα διαθέτει μια δημόσια ενότητα²⁵ και μία εσωτερική. Η δημόσια ενότητα χρησιμοποιείται για την επαλήθευση όλων των έργων στα οποία ένας οργανισμός (π.χ. σχολείο, δήμος, πανεπιστήμιο, νηπιαγωγείο, ΜΜΕ, ΜΚΟ ή άλλος φορέας) συμμετέχει ως δικαιούχος ή εταίρος. Αυτό επιτρέπει τη σύγκριση ομάδων-στόχων, κόστους και δραστηριοτήτων, γεγονός που βοηθά στον μετριασμό του κινδύνου διπλής χρηματοδότησης. Η εσωτερική ενότητα διαθέτει επίσης μια λειτουργία αναζήτησης που βασίζεται σε έναν μοναδικό προσωπικό αριθμό αναγνώρισης, ο οποίος βοηθά στην ανίχνευση και την πρόληψη διπλής χρηματοδότησης σε διαφορετικά προγράμματα και έργα.

2. Πολωνία

Η «Εφαρμογή Διασταυρούμενων Ελέγχων»²⁶ είναι ένα εργαλείο πληροφορικής που λειτουργεί με βάση μεγάλα δεδομένα, αναλύοντας έγγραφα που υποβάλλονται ως λογιστική απόδειξη δαπανών που συγχρηματοδοτούνται από κονδύλια της ΕΕ. Το εργαλείο χρησιμοποιεί προηγμένες αναλύσεις και αλγόριθμους για την ομαδοποίηση σχετικών τιμολογίων, τα οποία στη συνέχεια εξετάζονται για τον εντοπισμό και την εξάλειψη του κινδύνου διπλής χρηματοδότησης. Το εργαλείο αξιολογεί το επίπεδο κινδύνου για διπλή χρηματοδότηση και αποδίδει μια μερική βαθμολογία κινδύνου σε συγκεκριμένες ομάδες δαπανών. Εντός της εφαρμογής, οι ελεγκτές διενεργούν ελέγχους και τεκμηριώνουν τα ευρήματά τους με ένα σημείωμα που επιβεβαιώνει ή αποκλείει τη διπλή χρηματοδότηση. Το εργαλείο επεξεργάζεται έγγραφα που δηλώνονται στο πλαίσιο τόσο του ΜΑΑ όσο και των προγραμμάτων του Ταμείου Συνοχής.

3. Ιταλία

Η Ολοκληρωμένη Πλατφόρμα Καταπολέμησης της Απάτης (PIAF-IT)²⁷ είναι ένα σύστημα ενσωμάτωσης δεδομένων που εξάγει, συγκεντρώνει και συμφωνεί δεδομένα από εθνικές και ενωσιακές πηγές για τη δημιουργία ενημερωτικών δελτίων σχετικά με φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Οι κύριοι στόχοι του είναι:

- να υποστηρίξει τους ελέγχους των κεντρικών υπηρεσιών για πιθανές περιπτώσεις απάτης, διαφθοράς, σύγκρουσης συμφερόντων και διπλής χρηματοδότησης·
- να βελτιώσει την ανταλλαγή πληροφοριών για την ενίσχυση των προσπάθειών πρόληψης της απάτης·

²⁵ <https://2020.eufunds.bg/>.

²⁶ Προσβάσιμη μόνο σε εξουσιοδοτημένους χρήστες (δηλαδή τις αρμόδιες εθνικές αρχές).

²⁷ <https://piaf.rgs.mef.gov.it/public/homepage>.

- να συγκεντρώνει και να βελτιώνει την προβολή βασικών πληροφοριών σχετικά με τους δικαιούχους δημόσιας χρηματοδότησης της ΕΕ·
- να παράγει συγκεκριμένες αναλύσεις των προαναφερθέντων πληροφοριών μέσω διασταύρωσης με άλλες βάσεις δεδομένων δια μέσου ενός ενιαίου πληροφοριακού συστήματος με συγκεντρωτικό τρόπο, εξαλείφοντας έτσι την ανάγκη για πολλαπλές αναζητήσεις.

Οι λειτουργίες αναφοράς προστέθηκαν στην PIAF-IT το 2023.

Το **πληροφοριακό σύστημα ReGiS** βοηθά τους φορείς υλοποίησης να αποτρέψουν τη διπλή χρηματοδότηση για τα μέτρα του ΕΣΑΑ και τα σχετικά έργα. Για κάθε έργο, οι φορείς υλοποίησης πρέπει να εισάγουν δεδομένα σχετικά με τυχόν πρόσθετες πηγές χρηματοδότησης της ΕΕ, εντός του χρηματοδοτικού ορίου που ορίζουν οι φορείς υλοποίησης. Σύμφωνα με το άρθρο 27 του κανονισμού ΜΑΑ, οι φορείς υλοποίησης ενημερώνουν το ReGiS κάθε έξι μήνες με λεπτομέρειες για άλλες πιθανές πηγές χρηματοδότησης της ΕΕ (εκτός από τα κεφάλαια ΜΑΑ) που συνδέονται με το ΕΣΑΑ. Στη συνέχεια η Γενική Επιθεώρηση για το ΕΣΑΑ στο ιταλικό Υπουργείο Οικονομικών Υποθέσεων και Οικονομικών συγκεντρώνει και ανεβάζει αυτά τα δεδομένα στην πλατφόρμα FENIX της ΕΕ.

Το ReGiS χρησιμοποιείται κατά την προγραμματική περίοδο 2021-2027 για την παρακολούθηση έργων που χρηματοδοτούνται από ταμεία της πολιτικής συνοχής, τον ΜΑΑ και εθνικά και συμπληρωματικά κονδύλια. Επιπλέον, δεδομένου ότι το ReGiS είναι ενσωματωμένο στη βάση δεδομένων της πλατφόρμας ανάλυσης μεγάλων δεδομένων, μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την αναζήτηση πληροφοριών σχετικά με έργα που χρηματοδοτούνται από: (i) πόρους του κρατικού προϋπολογισμού που παρακολουθούνται στο σύστημα παρακολούθησης δημόσιων έργων· (ii) κονδύλια της ΕΕ από προηγούμενες προγραμματικές περιόδους (δηλαδή 2007-2013 και 2014-2020)· και (iii) εθνικούς πόρους που παρακολουθούνται στη βάση δεδομένων BDU.

Οι φορείς που είναι υπεύθυνοι για την παρακολούθηση και τον έλεγχο (π.χ. οι φορείς υλοποίησης και η αρχή που είναι υπεύθυνη για το ΕΣΑΑ) διαθέτουν εργαλεία για την παρακολούθηση των οικονομικών πόρων χρησιμοποιώντας μοναδικούς κωδικούς για τα έργα δημόσιων επενδύσεων (CUP-CLP) και τους δικαιούχους των κεφαλαίων (PIVA/CF). Αυτά τα εργαλεία βοηθούν στον εντοπισμό πιθανών περιπτώσεων διπλής χρηματοδότησης. Για παράδειγμα, στο πλαίσιο των ουσιαστικών ελέγχων, οι φορείς υλοποίησης ενδέχεται να υποβάλουν ερωτήματα στα ακόλουθα συστήματα/πλατφόρμες για να εξαγάγουν τα δεδομένα ή τις αναφορές που χρειάζονται για αυτούς τους ελέγχους.

- Το πληροφοριακό σύστημα ReGiS χρησιμοποιείται για την επαλήθευση, μέσω συγκεκριμένων κλειδιών πληροφοριών (όπως το CUP και το CLP του έργου), εάν το έργο χρηματοδοτείται επίσης από άλλα ταμεία της ΕΕ ή από τακτικούς και έκτακτους εθνικούς πόρους.
- Η πλατφόρμα PIAF χρησιμοποιείται για να ελεγχθεί εάν οι φορείς υλοποίησης/παράδοσης έχουν τα ίδια (ή παρόμοια) έργα που χρηματοδοτούνται για τους διαφορετικούς προγραμματικούς κύκλους ή από τακτικούς και έκτακτους εθνικούς πόρους για δημόσιες επενδύσεις, καθώς και από το Εθνικό Μητρώο Κρατικών Ενισχύσεων και τη βάση δεδομένων του Συστήματος Δημοσιονομικής Διαφάνειας της ΕΕ.

Παράρτημα III – Ανάλυση παρατυπιών που αναφέρθηκαν στο IMS σχετικά με διπλή χρηματοδότηση²⁸

Δεν υπάρχει συγκεκριμένος κωδικός με τίτλο «διπλή χρηματοδότηση» στο IMS, αλλά υπάρχουν δύο κωδικοί που μπορούν να επιλεγούν όταν εντοπίζεται περίπτωση διπλής χρηματοδότησης:

- T11/03: μη συμβατή σώρευση ενίσχυσης
- T11/04: αρκετά αιτήματα για το ίδιο προϊόν, είδος, έργο ή/και δράση.

Στο IMS εντοπίστηκαν 160 παρατυπίες με τουλάχιστον έναν από τους προαναφερθέντες κωδικούς για τις προγραμματικές περιόδους 2014-2020 και 2021-2027. Συνολικά, έχουν επηρεαστεί περίπου 15 εκατομμύρια ευρώ, με μέσο όρο 93.600 ευρώ ανά παρατυπία.

1. Παρατυπίες ανά προγραμματική περίοδο

Οι περισσότερες παρατυπίες αναφέρθηκαν για την προγραμματική περίοδο 2014-2020. Το μέσο ποσό ανά παρατυπία ήταν πολύ υψηλότερο κατά τη διάρκεια της εν λόγω περιόδου αναφοράς σε σχέση με την περίοδο αναφοράς 2021-2027.

Πίνακας 1: Παρατυπίες ανά προγραμματική περίοδο – αριθμός και ποσά (σε ευρώ)

Προγραμματική περίοδος	Αριθμός παρατυπιών	Ποσό της χρηματοδότησης της ΕΕ που επηρεάστηκε	Ποσό ανά παρατυπία
2014-2020	155	14.766.555,62	95.268,10
2021-2027	5	212.961,60	42.592,32
Σύνολο	160	14.979.517,22	93.621,98

2. Είδος παρατυπίας

Περίπου τα δύο τρίτα των περιπτώσεων (105) αφορούσαν παρατυπία τύπου T11/04, η οποία ήταν η μόνη παρατυπία που αναφέρθηκε σε 71 από αυτές τις περιπτώσεις. Άλλες 53 περιπτώσεις αφορούσαν την παρατυπία T11/03, η οποία ήταν η μόνη παρατυπία που αναφέρθηκε σε 29 από αυτές τις περιπτώσεις. Και οι δύο τύποι παρατυπιών (T11/04 και T11/03) αναφέρθηκαν στις υπόλοιπες δύο περιπτώσεις.

Σε 59 περιπτώσεις, αναφέρθηκε τουλάχιστον ένας άλλος τύπος παρατυπίας εκτός από τη διπλή χρηματοδότηση.

Πίνακας 2: Παρατυπίες στο IMS ανά τύπο

Τύπος παρατυπίας	Μη δόλιες		Δόλιες		Σύνολο	
	Αριθμός παρατυπιών	Μόνο ΔΧ	Αριθμός παρατυπιών	Μόνο ΔΧ	Αριθμός παρατυπιών	Μόνο ΔΧ
T11/03	42	26	11	3	53	29
T11/04	85	67	20	4	105	71
Και οι δύο	2	1	0	0	2	1
Σύνολο	129	94	31	7	160	101

Στην περίπτωση των μη δόλιων παρατυπιών αναφέρθηκε υψηλότερο ποσοστό παρατυπιών που αφορούσαν μόνο διπλή χρηματοδότηση (94 από τις 129, δηλαδή 73%) από ό,τι στην περίπτωση των δόλιων παρατυπιών (7 από τις 31, δηλαδή 22,6%). Στις περιπτώσεις που υπήρχε απάτη, η διπλή χρηματοδότηση εντοπίστηκε ως μέρος δόλιου σχεδίου στις περισσότερες περιπτώσεις.

²⁸ Ανάλυση που πραγματοποιήθηκε από την OLAF τον Ιούλιο του 2024 βάσει δεδομένων που εξήχθησαν από το IMS στις 4 Ιουνίου 2024 για τις προγραμματικές περιόδους 2014-2020 και 2021-2027.

3. Μη δόλιες και δόλιες παρατυπίες

Το 81% των παρατυπιών που αφορούσαν διπλή χρηματοδότηση (129 περιπτώσεις) αναφέρθηκαν ως μη δόλιες.

Το μέσο ποσό που αναφέρεται ανά παρατυπία που αφορά διπλή χρηματοδότηση είναι πολύ υψηλότερο για τις δόλιες παρατυπίες από ό,τι για τις μη δόλιες παρατυπίες (171.700 ευρώ έναντι 74.900 ευρώ). Έτσι, το 19% των παρατυπιών (δηλαδή των δόλιων) ευθύνεται για το 35,5% των επηρεαζόμενων ποσών. Αυτά τα δεδομένα υποστηρίζουν την τυπική λογική ότι οι δόλιες παρατυπίες αποσκοπούν στην απόσπαση χρημάτων και δεν αποτελούν λάθη/σφάλματα.

Πίνακας 3: Δόλιες εναντίον μη δόλιων παρατυπιών – αριθμός και ποσά (σε ευρώ)

Τύπος παρατυπίας	Αριθμός παρατυπιών	Ποσό της χρηματοδότησης της ΕΕ που επηρεάστηκε
Μη δόλιες	129	9.657.973,75
Δόλιες	31	5.321.543,47
Σύνολο	160	14.979.517,22

4. Παρατυπίες ανά ταμείο της ΕΕ

Ο μεγαλύτερος αριθμός περιπτώσεων παρατυπιών που αφορούσαν διπλή χρηματοδότηση αναφέρθηκε για γεωργικά έργα (91 περιπτώσεις), ακολουθούμενα από τα ταμεία συνοχής (64 περιπτώσεις). Τα ταμεία της ΕΕ που επηρεάστηκαν περισσότερο από τέτοιες παρατυπίες ήταν το ΕΓΤΕ και το ΕΤΠΑ (5,1 εκατομμύρια ευρώ και 4,6 εκατομμύρια ευρώ αντίστοιχα).

Πίνακας 4: Παρατυπίες ανά ταμείο – αριθμός και ποσά (σε ευρώ)

Ταμείο	Αριθμός παρατυπιών	Ποσό της χρηματοδότησης της ΕΕ που επηρεάστηκε
ΕΓΤΑΑ	46	2.946.796,03
ΕΓΤΑΑ/ΕΓΤΕ	2	634.972,20
ΕΓΤΕ	43	5.143.123,63
ΕΚΤ	19	988.320,53
ΕΤΘΑ	2	374.976,90
ΕΤΠΑ	42	4.637.355,26
ΤΕΒΑ	1	170.062,13
ΤΣ	3	59.260,54
HRD	1	24.650,00
IPA II	1	-
Total	160	14.979.517,22

5. Παρατυπίες ανά χώρα αναφοράς

Ο μεγαλύτερος αριθμός παρατυπιών που αφορούν διπλή χρηματοδότηση αναφέρθηκε από την Πορτογαλία (27), τη Γαλλία (26) και το Ηνωμένο Βασίλειο (26). Τα υψηλότερα συνολικά ποσά χρηματοδότησης της ΕΕ που επηρεάστηκαν (μεταξύ 1,8 και 2,9 εκατομμυρίων ευρώ) αναφέρθηκαν από τη Γαλλία, την Ουγγαρία, τη Δανία και τη Γερμανία. Τα υψηλότερα μέσα ποσά χρηματοδότησης της ΕΕ που επηρεάστηκαν (ανά παρατυπία) αφορούν τη Βουλγαρία, την Ουγγαρία, τις Κάτω Χώρες και τη Γαλλία.

Η Γαλλία ανέφερε μία παρατυπία που αφορούσε ποσό χρηματοδότησης της ΕΕ άνω του 1,5 εκατομμυρίου ευρώ, ποσό που αντιστοιχούσε σε περισσότερο από το ήμισυ του συνολικού

ποσού χρηματοδότησης της ΕΕ της Γαλλίας που επηρεάστηκε από παρατυπίες (δηλαδή λίγο πάνω από 2,9 εκατομμύρια ευρώ). Η Βουλγαρία ανέφερε τη δεύτερη υψηλότερη μεμονωμένη παρατυπία όσον αφορά το ποσό της χρηματοδότησης της ΕΕ που επηρεάστηκε (περίπου 1 εκατομμύριο ευρώ). 10 κράτη μέλη δεν ανέφεραν ούτε μία παρατυπία.

Πίνακας 5: Παρατυπίες ανά χώρα αναφοράς – αριθμός παρατυπιών και ποσά (σε ευρώ)

Χώρα αναφοράς	Αριθμός παρατυπιών	Ποσό της χρηματοδότησης της ΕΕ που επηρεάστηκε
Βέλγιο	1	223.679,98
Βόρεια Μακεδονία	1	-
Βουλγαρία	1	955.873,45
Γαλλία	26	2.939.137,00
Γερμανία	11	1.765.351,45
Δανία	11	1.843.833,84
Ελλάδα	1	170.532,45
Εσθονία	2	34.600,00
ΗΒ	26	431.282,89
Ισπανία	19	358.865,97
Ιταλία	8	1.236.149,13
Λιθουανία	1	19.686,15
Ολλανδία	1	250.000,00
Ουγγαρία	8	2.474.281,54
Πολωνία	6	539.763,79
Πορτογαλία	27	1.231.698,54
Σλοβενία	1	10.864,27
Σουηδία	2	36.521,95
Τουρκία	1	24.650,00
Τσεχία	6	432.744,82
Σύνολο	160	14.979.517,22